

VIDENSKABELIG ÅRSBERETNING 2002

Amtssygehuset i Glostrup

INDHOLD

Forord	1
Forskning i hovedpine	2
Forskning på Afd. Y	4
Børneafdelingen - forskning i diabetes	6
Arbejdsmedicinsk Klinik	9
Børneafdelingen	9
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center	10
Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed	11
Geriatrisk Afd. B	16
Gynækologisk/Obstetrisk Afd. G	18
Kirurgisk Afd. D	19
Klinisk Biokemisk Afd.	20
Klinisk Eksperimentel Forskningsafdeling	21
Klinisk Fysiologisk/Nuklearmedicinsk Afd.	22
Klinisk Neurofysiologisk Afd.	23
Medicinsk Afd. M	24
Neurologisk Afd. N	26
Operations- og Anæstesiologisk Afd. Y	28
Ortopædkirurgisk Afd. A	29
Patologisk Institut	29
Psykiatrisk Center og Tandlægeklubben	29
Radiologisk Afd.	31
Tand-Mund-Kæbekirurgisk Afd. Z	32

FORORD

Bibliometri og bibliografi anvendes til kvantitativ og kvalitativ dokumentation af den forskningsmæssige indsats og til at studere dele af den videnskabelige kommunikationsproces. En videnskabelig årsberetning er en enkel, ikke særlig sofistikeret, form for bibliometri, og kan langt fra betragtes som udtømmende eller tilstrækkelig med hensyn til at beskrive og vurdere den forskning, der foregår ved sygehuset.

Formålet med denne publikation er at give politikere, forskere, embedsmænd og andre med interesse for forskning et overblik over den ganske omfattende forskningsaktivitet og videnskabelige produktion, som finder sted ved Amtssygehuset i Glostrup. Som noget nyt har vi i år, udover den bibliometriske oversigt, valgt at beskrive nogle udvalgte forskningsfelter og miljøer.

Forudsætningerne for at skabe god forskning er mange. En forhenværende NIH direktør, J. L. Vaitukaitis, har givet et bud på nogle af dem: 'Nothing is more demanding, more difficult, more frustrating, more time-consuming, and requiring more creativity than research.' Ud over iderigdom, originalitet, kreativitet og tid kræves der også økonomiske og fysiske ressourcer, miljø og et omfattende netværk. Forskningen skabes i velfungerende teamwork og den moderne forsker har brug for et omfattende og frugtbart netværk, ligesom det kræver betydelige formidlingsevner både at publicere, men også at popularisere forskningen, så den nødvendige interesse hos de bevilgende myndigheder og i det omgivende samfund kan fastholdes og udbygges. Den karikerede klassiske opfattelse af forskeren som den verdensfjerne, distraete og isolerede original er naturligvis helt uden hold i virkeligheden.

Sygehusdirektionen er helt klar over, at det i et økonomisk trængt sygehusvæsen, hvor de stigende krav til produktivitet og effektivitet paradoksalt nok i høj grad er nødvendiggjort af de enorme terapeutiske landvindinger, som forskningen har skabt, er vanskeligt at finde overskud og ressourcer til at skabe optimale forhold for forskningen. Det er således ikke uden grund, at en række udvalgsrapporter har påpeget en række generelle krisetegn for den sundhedsvidenskabelige forskning i Danmark.

På den baggrund er det selvfølgelig glædeligt at konstatere, at der ikke er tegn til afmatning i den videnskabelige aktivitet og produktion på Amtssygehuset i Glostrup. Aktiviteten og produktionen af publikationer er forsat høj og dækker et bredt spektrum af forskningsfelter strækkende sig fra det molekylærbiologiske over det klinisk eksperimentelle og kliniske til det epidemiologiske og forebyggende. Samlet set kan resultaterne af forskningsindsatsen i 2002 måske passende karakteriseres ved undertitlen på en nylig udkommet bog af Peder Olesen Larsen om Forskningens Verden: 'Prydhave, Nyttehave, Vildnis.' Alt sammen spændende, inspirerende og imponerende. Amtssygehuset i Glostrup har forsat en fremtrædende og synlig plads på det sundhedsvidenskabelige landkort. Sammen med de strategiske og ledelsesmæssige tiltag der gøres for at styrke forskningen ved sygehuset lover det godt for fremtiden.

Sygehusdirektionen

FORSKNING I HOVEDPINE

DANSK HOVEDPINECENTER ER RESULTATET AF MERE END 20 ÅRS INTERNATIONALT ANERKENDT FORSKNING UDFØRT AF EN STOR FORSKERGRUPPE UNDER LEDELSE AF PROFESSOR, OVERLÆGE, DR. MED. JES OLESEN

Forskergruppen har centreret sig om 5 hovedområder:

1. De molekulære mekanismer ved vaskulær hovedpine, undersøgt ved hjælp af eksperimentelt udløst hovedpine under anvendelse af nitroglycerin, histamin og en række andre naturligt forekommende substanser og lægemidler. Denne forskning knytter sig nøje til den forskning, der foregår med anvendelsen af afdelingens fondefinansierede SPECT skanner.

2. Hovedpinesygdommens genetik, - drives i samarbejde med en gruppe i Canada, en gruppe i Oxford, på Island samt i samarbejde med Kennedy Institutet.

3. Udforskningen af spændingshovedpine, såvel den episodiske som den kroniske form. Her samarbejdes der med to danske firmaer, NeuroSearch og HeadExplorer.

4. Beskrivelse af hovedpinesygdommens epidemiologi, og naturhistorie. Der er udført 2 meget store befolkningsundersøgelser i samarbejde med Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed (tidl. Center for SygdomsForebyggelse). Hermed opnås et indgående kendskab til sygdommens udbredelse, karakteristik, risikofaktorerne i almenbefolkningen og de personlige og samfundsmæssige omkostninger herved.

5. Afprøvning af nye behandlingsprincipper i et ekstensivt samarbejde med de førende multinationale medicinalfirmaer.

Centrets forskere har bl.a.

- stået bag den internationale klassifikation af hovedpinesygdomme
- beskrevet sygdommens forekomst i normalbefolkningen

- påvist udtalte forandringer i hjernens blodgennemstrømning ved migræne
- påvist at signalstoffet nitrogen oxid er en vigtig mekanisme ved migræne og andre hovedpineformer
- påvist smertemekanismer ved kronisk spændingshovedpine
- påvist en arvelig faktor ved migræne, Hortons hovedpine og kronisk spændingshovedpine.

Skræddersyet behandling

Centret har netop startet et nyt forskningsprojekt, et Ph.D.studie: Patientdata - systematisk indsamlet siden centrets start lægges ind i en database. Oplysningerne kommer dels fra de skemaer, som udfyldes før og efter behandlingen og fra patientens journal. Databasen kommer til at rumme grundoplysninger fra alle centrets faggrupper og dermed også grupper, der traditionelt ikke har forsket så meget. Disse data skal så analyseres for at se hvilke grupper patienter, der har gavn af hvilken behandling, så behandlingen i højere grad kan skræddersys: Er det de rigtige patienter, der ordineres fysioterapi og får de nok ud af det osv. Ligeledes er der startet et projekt, der skal beskæftige sig med patienters overforbrug af medicin – medicin fremkaldt hovedpine - et problem, der omfatter ca. 30% af centrets patienter.

Et andet nystartet projekt undersøger de socioøkonomiske konsekvenser og omkostninger for svært ramte patienter med hovedpinesygdomme. Sammen med sygehusets neurokirurgiske afdeling undersøger centret desuden en gruppe patienter med forøget intrakranielt tryk og patienter med svære ansigtssmerter (trigeminusneuralgi). Afdelingen arbejder også med at etablere en elektronisk patientjournal og en landsdækkende kvalitetsdatabase for hovedpinesygdomme.

Professor,
overlæge,
dr. med.
Jes Olesen

Lektor, overlæge,
dr. med. Rigmor
Højland Jensen

Migrænemodeller

Men hovedkernen i afdelingens forskning i migrænemodeller, er migrænsens patofysiologi: Hvorfor får man migræne og hvad sker der under et anfald. Det er grundlaget, som været undervejs i 20 år via mangeårige projekter. Samlet har afdelingens forskning resulteret i 13 disputatser og 12 Ph.D.afhandlinger igennem årene.

I de senere år er man begyndt at forske i hovedpinesygdommens genetik. En stor undersøgelse af familier foretages i samarbejde med virksomheden DeCode på Island. DeCode har allerede påvist flere andre sygdomsgener bl.a. for schizofreni, osteoporose og fedme. Virksomheden har meget stor erfaring med disse komplicerede analyser og anvender den enestående og meget velbeskrevne islandske befolkning som sammenligningsgrundlag.

Spændingshovedpine og basale smertemekanismer er et andet forskningsområde, som ikke er så udforsket som migræne. Afdelingen har til brug for denne forskning etableret et smertelaboratorium, hvor der for nyligt er etableret et samarbejde med et tysk universitet.

Afdelingen er meget produktiv mht. at sørge for at den viden, der afdækkes af forskningen også kommer ud til befolkningen. Der publiceres både i internationale tidsskrifter, men også i mange forskellige medier herhjemme – Helse, Lægehelse, til diverse sundhedsportaler, ugebladene, aviserne, radio og TV samt til patientforeningerne.

Som at plante et træ

Overlæge, dr. med. Rigmor Jensen: - Hvis vi ikke gør vores erfaringer op – dokumenterer vores behandling – så kan vi ikke blive bedre. Det er et sammenligningsgrundlag, vi prøver at få etableret. Vi interesserer os særligt for at evaluere den tværfaglige behandling for at se om den faktisk er bedre end den rent lægelige – er der en gevinst ved den sygeplejemæssige, psykologiske og fysioterapeutiske indsats.

- Kontinuiteten er vigtig, når man forsker, så man bygger videre på det, man allerede har fundet ud af. Det er derfor, det er så vigtigt af få skabt et forskningsmiljø, hvor forskerne ikke bare gennemfører et enkelt projekt. Og hvor der er flere forskere – Ph.D.studerende – som har forskellige grader af erfaring, så man kan hjælpe hinanden. Men den enkelte drives jo personligt af sin egen lyst og gejst – og dér er det fantastisk bekræftende ikke udelukkende at være laboratorieforsker, men også at have patienterne – dér oplever man resultaterne.

- Det er vigtigt, at der er nogen, der dyrker disse områder og udvikler nye. Det er ligesom at plante et træ, som får flere og flere grene. Nogle bliver tykke, nogle tynde, nogle knækker og andre bærer frugt – men træet skal vandes, have gødning regelmæssigt og så skal det vokse i det rigtige klima for at trives.

FAKTA OM DANSK HOVEDPINE CENTER

Dansk Hovedpine Center blev oprettet i august 2001 for at imødekomme et behov for højt specialiseret tværfaglig hovedpinebehandling af patienter med svært behandlelig hovedpine eller migræne eller patienter, der har en sjælden hovedpinesygdom.

Centret er en del af Neurologisk Afdeling og tilknyttet Københavns Universitet via professor, lektor og udstrakt forskningsaktivitet. Ved centret er ansat 4 neurologiske speciallæger med særlig interesse for og viden om hovedpinesygdomme.

Afdelingens øvrige læger deltager på rotationsbasis i undersøgelse og behandling ved centret. Centret har en hovedpineskole og specialuddannede fysioterapeuter, psykologer og sygeplejersker, som ofte indgår i et tværfagligt team omkring den enkelte patient.

Samlet har centret kapacitet til at færdigbehandle 1000 nye patienter om året med ca. 4000 lægebesøg og ca. 2000 besøg hos andre personalegrupper. Behandlingen foregår i første omgang ambulant, men der er mulighed for at særligt svært ramte patienter kan få et behandlingsforløb under indlæggelse.

Professor, overlæge, dr. med. Jes Olesen har den overordnede ledelse af centret. Lektor, overlæge, dr. med. Rigmor Højland Jensen har den daglige ledelse, dr. med. Peer Tfelt-Hansen er overlæge og Peter Schmidt-Hansen er afdelingslæge ved centret.

FORSKNING PÅ AFD. Y

Adm. overlæge
Jørgen Dahl

NYT FORSKNINGSSekretariat Hjælper Afdelingens Læger og Sygeplejersker Med at Komme i Gang Med Forskning – og Samtidig Overholde Reglerne

Når man forsker er der er lang række forudsætninger, der skal være opfyldt: Samfundet har opstillet et regelsæt for hvordan god forskning skal udføres og rapporteres. Det kaldes Good Clinical Practice (GCP) og det handler primært om at kvalitetssikre afprøvningen af lægemidler, både etisk og videnskabeligt. Den etiske kvalitet betyder at der skal være en høj grad af sikkerhed for de patienter eller raske forsøgspersoner, der indgår i forsøgene. Den videnskabelige kvalitet hænger sammen med planlægningen og udførelsen, herunder håndteringen af data. Kvaliteten skal kunne dokumenteres og den skal kontrolleres og godkendes.

Der er mange trin fra idé til det endelige resultat publiceres. Først skal man få idéen. Så skal man se om andre har fået den samme, dvs. litteraturen skal gennemgås for at se, om der er noget nyt i den idé, man har fået. Idéen skal derefter omsættes til en hypotese, der skal afprøves. Man skal finde ud af hvor mange patienter, der skal involveres og finde kontrolgrupper. Så skal et praktisk forsøg iværksættes og holdes kørende. Endelig skal data samles og statistisk bearbejdes – inden man endelig kan publicere sit resultat. Og hele vejen igennem skal man sikre sig, at det man gør, overholder reglerne.

Stigende formelle krav

Adm. overlæge Jørgen Dahl: - Det er i virkeligheden ofte meget regelbundet at forske og de formelle krav er steget indenfor de seneste år. Deri ligger en kvalitetssikring, som skal medvirke til at højne kvaliteten af forskningen. Men hvis man som klinisk ansat skal have en chance for at deltage i forskning, kan det ikke nytte, at man individuelt skal sætte sig ind i de mere og mere komplekse regelsæt for overhovedet at kunne komme i gang. Enten skal man have en veletableret og erfaren forskergruppe at trække på, eller også skal der på afdelingen være opbygget en organisation, der kan hjælpe den uerfarne forsker.

Det er baggrunden for, at afdelingen har valgt at bruge en del af sine fondsmidler på at etablere en særlig sekretariatsfunktion, som arbejder med at få disse regelsæt beskrevet og gjort klar til brug. Det betyder, at der nu ligger skabeloner for hvordan man beskriver et projekt, skriver en protokol eller en patientinformation eller udformer et manuskript til et tidsskrift, som kan blive accepteret efter GCP-reglerne. Sekretariatet ledes af projektkoordinator Karen Lisa Hilsted, som er uddannet anæstesisygeplejerske og gennem flere år har arbejdet med kliniske industriforsøg i onkologisk regi efter de nye regler, som har været anvendt i in-

Operations- og Anæstesiologisk afdeling Y er en serviceafdeling for kirurgiske og medicinske afdelinger på Amtssygehuset i Glostrup.

AFDELINGENS PERSONALE

- bedøver patienter, der skal opereres eller undersøges
- assisterer ved operationer
- behandler, observerer og plejer patienter efter en operation
- behandler, observerer og plejer meget syge patienter på intensiv afdeling
- behandler tilskadekomne i f.eks. trafikulykker på ulykkesstedet
- varetager den daglige ledelse og drift af sygehusets sterilcentral

Projektkoordinator
Karen Lisa Hilsted

dustrien i mange år. Det giver det nye forskningssekretariat et erfaringsmæssigt forspring, som kan komme afdelingens unge forskere til gode. - Det gør forskningen mere synlig i afdelingen og det gør den hjælp, vi kan yde, lettilgængelig. Tilsammen tror vi det vil kunne få flere – heriblandt sygeplejersker – som ikke hidtil har forsket til at binde an med det, siger Karen Lisa Hilsted.

Aktuel forskning

Anæstesi er ikke et diagnostisk speciale, men et speciale uden egne patienter og selvstændige sygdomme at forske i. Specialets 'sygdomme' kan i stedet siges at være patienternes reaktion på forskellige medikamenter og på det at blive bedøvet, opereret og være kritisk syge (intensivpatienter). Jørgen Dahl: - Vi udvikler ikke selv nye lægemidler, men man kan måske gøre tingene på en anden måde, anvende de lægemidler og metoder vi bruger på en ny måde eller finde frem til stoffer, eller kombinationer af stoffer, som kan være til gavn for patienten. I vort fag handler det om at få patienterne så smertefrit og upåvirkede igennem en operation som muligt, så man hurtigt kan genoptage et normalt liv, - jo hurtigere man kommer i gang, jo mindre er ens risiko for at blive syg bare af operationen i sig selv.

Den aktuelle forskning på Afd. Y er centreret omkring perioperativ medicin og smertebehandling. Perioperativ medicin er alle de medicinske og fysiologiske faktorer, som har betydning for en patient, der skal bedøves og opereres.

Afdelingen har etableret et laboratorium, hvor der foretages undersøgelser af såvel patienter som raske forsøgspersoner. Det foregår bl.a. i samarbejde med forskere i USA. Den overordnede strategi for laboratoriet er at vurdere, om nye forslag til behandlinger udgået fra den basale forskning indenfor smertefysiologi og -farmakologi kan anvendes i den kliniske smertebehandling af patienter. Laboratoriet vurderer desuden effekten af nye behandlinger i velbeskrevne eksperimentelle smertemodeller.

En del af afdelingens forskning er kontraktforskning for industrien, som gerne vil have afprøvet deres smertestillende medikamenter.

I forbindelse med afdelingens kliniske virksomhed udføres såkaldt 'klinisk implementationsforskning', dvs. forskning, der sigter imod at indføre metoder og erfaringer fra den basale forskning i afdelingens kliniske behandlingsprogrammer.

En række af afdelingens læger har stor erfaring i at udarbejde systematiske oversigtsartikler, der tjener til at samle den aktuelle viden om kliniske problemstillinger i relation til operationspatienten. Flere af disse artikler skrives i et internationalt samarbejde.

Endelig håber afdelingen i nær fremtid at kunne udbygge sin forskning på det neuroanæstesiologiske og intensivt medicinske område.

Pædagogisk gevinst

- Forskning har i øvrigt en pædagogisk gevinst ikke mindst for de unge læger, som skal lære at skelne hvad der er godt og hvad der er skidt i mængden af information om nye behandlingsformer, som kommer ind over os. Beskæftiger man sig med forskning, lærer man at få en kritisk, systematisk og konstruktiv tilgang til hvordan man tolker informationerne, siger Jørgen Dahl.

Projektkoordinator Karen Lisa Hilsted: - Og ved at forske selv, opdager man, hvad der er dårligt ved den ene metode i forhold til den anden. Det kan være meget svært at gennemskue, hvis ikke man bliver oplært i det.

På sigt er det planen, at afdelingens forskningssekretariat også skal udbyde undervisning i forskningsmetodologi og arrangere videnskabelige symposier og gæsteforelæsnings og i det hele taget arbejde på at inddrage afdelingens personale i forskning og udvikling.

BØRNEAFDELINGEN – FORSKNING I DIABETES

BØRNEAFDELINGEN HAR EN VELETABLERET FORSKNING I DIABETES HOS BØRN OG UNGE UNDER LEDELSE AF OVERLÆGE, PROFESSOR, DR. MED HENRIK MORTENSEN. SOM SYGGEHUS-AFDELING TAGER FORSKNINGEN NATURLIGT NOK UDGANGSPUNKT I BEHANDLINGEN OG MULIGHEDERNE FOR AT OPTIMERE DEN.

Et eksempel herpå er udviklingen af nye insulin(er) (insulinanaloger) og nye administrationsformer. Formålet er at give diabetikerne bedre mulighed for at efterligne de normale svingninger i blodets insulinkoncentration. De to hurtigtvirkende insulinanaloger NovoRapid og Humalog, der kan tages umiddelbart før eller efter måltidet, er hurtigt blevet en naturlig del af behandlingstilbudet til børn og unge med type 1 diabetes. Langtidsvirkende insulinanaloger er ligeledes udviklet. Disse insulin typer absorberes langsomt fra underhuden og giver en næsten konstant basal insulinkoncentration i blodet over en længere tidsperiode med færre tilfælde af for lavt blodsukker (hypoglykæmier) om natten. En ny administrationsform med inhaleret insulin er under udvikling. Det er her meningen, at inhaleret insulin skal gives før hovedmåltiderne i kombination med langtidsvirkende insulin til natten. Det vil betyde forbedrede forhold for børn og unge, som derved kan undgå at stikke sig. Der vil imidlertid mindst gå 2-4 år inden inhaleret insulin kan forventes klar til markedsføring.

Molekylærbiologiske studier

Afdelingen har bl.a. forsket i samarbejde med The Hvidøre Study Group on Childhood Diabetes. Studieguppen består af børnelæger fra 22 centre fra 18 lande i Europa, Nord-Amerika og Japan. Gruppen har indenfor de sidste år publiceret 4 artikler om blodglukose kontrol, insulinbehandlingsregimer, centerforskelle i blodglukose kontrol og blodglukosekontrol og livskvalitet på ca. 3000 børn og unge med type 1 diabetes. Hvidøre Studieguppen har for nylig ansat en Ph.D.studerende ved Børneafdelingen/Klinisk Biokemisk Afdeling mhp. at iværksætte klinisk molekylærbiologiske studier, hvor man kigger nærmere på forskellige udviklingsgener for de insulinproducerende celler. Det

undersøges bl.a. hvordan disse gener relaterer sig til f.eks. sygdommens sværhedsgrad i starten. Og om evt. mutationer (polymorfier) i disse udviklingsgener har betydning for remissionsfasens længde. Remissionsperioden kaldes den periode, som indtræder kort efter sygdommens debut og starten på insulinbehandling hos patienter med type 1 diabetes. Denne fase er karakteriseret ved et nedsat behov for insulin, idet patienterne selv endnu kan lave en del af den insulinproduktion, der er nødvendig. Der er betydelig variation i længden af remissionsperioden, - baggrunden for det er ukendt, men voksne har længere remissionsperiode end børn.

Børneafdelingen har planer om at starte et nyt projekt, der skal beskrive samspillet mellem den entero-insulinære frigivelse fra bugspytkirtlen og tarmhormonet GLP-1s frigivelse fra tyndtarmen under remissionsfasen hos børn og unge med type 1 diabetes. Glukagonlignende peptid (GLP-1) er et tarmhormon, der frigives fra tyndtarmen ved fødeindtagelse og som forstærker frisætningen af insulin fra bugspytkirtlens betaceller, den såkaldte inkretin effekt. Studier i dyr har vist, at behandling med GLP-1 kan få betaceller til at dele sig til nye insulinproducerende celler. Nye studier af ovennævnte samspil viser, at der er bevaret sammenhæng mellem deres egen produktion af tarmhormonet GLP-1 og betacellefunktionen en måned efter debut. Imidlertid reduceres GLP-1's effekt på insulinfrigørelsen 6 og 12 måneder efter diagnosen, på det tidspunkt, hvor størstedelen af børnene ikke længere er i klinisk remission. Disse undersøgelser antyder, at den positive effekt af patienternes eget GLP-1 på insulinfrigørelsen fra bugspytkirtlens betaceller er bevaret i første del af perioden og derefter tabes et sted mellem 1 og 6

måneder (point of no return). Man formoder det sker, fordi egenproduktionen af GLP-1 ikke kan kompensere tabet af betaceller, således at betacellmassen falder til under det 'kritiske', som er nødvendigt for at opretholde en tilstrækkelig betacelle funktion.

Formålet med projektet er at belyse GLP-1's betydning for udviklingen af rest-betacellens (den insulinproducerende celle) funktion. Det kan derfor være med til at klargøre, om GLP-1 kan udvikles til en farmakologisk intervention/behandlingsprincip i remissionsfasen hos patienter med type 1 diabetes med henblik på at bremse sygdomsudviklingen.

Register og biologisk bank

Børneafdelingen har siden 1996 huset Dansk Register for Børne- og Ungdomsdiabetes, som omfatter alle børn og unge under 18 år i Danmark

med type 1 diabetes. De data, som opsamles her, er nu så valide at de kan bruges til forskning. Et ph.d. projekt baseret på data fra registret undersøger kvaliteten af behandlingen af børn med diabetes i Danmark bl.a. på baggrund af hæmoglobin A1c (HbA1c) koncentrationen. HbA1c afspejler det gennemsnitlige middelblodsukker de sidste 4-6 uger før blodprøven blev taget. Normalområdet for HbA1c er 4-6%, medens den hos patienter med sukkersyge er forhøjet. Jo bedre regulation - simpelt udtryk som værdien af HbA1c - jo mindre nyudvikling af komplikationer og forværring af allerede forekommende lette til moderate mikrovaskulære (øjne, nyrer) og nerve komplikationer. Undersøgelsen viste stor variation mellem HbA1C blandt de enkelte centre, som ikke umiddelbart kunne forklares ud fra geografisk placering eller hvorledes diabetesbehandlingen var organiseret de forskellige steder. Imidlertid kunne det påvises, at en strukturindikator som: 'Tilstedeværelse af

Overlæge,
professor, dr. med
Henrik Mortensen

FAKTA OM DIABETESAMBULATORIET/DIABETESTEAMET

Børneafdelingens diabetesambulatorium servicerer børn- og unge mellem 0 -18 år med sukkersyge (diabetes) fra hele Københavns amt, Københavns- og Frederiksberg kommuner. Personalet udgøres af læger, diabetessygeplejersker, bioanalytikere, diætist og lægesekretær. Ambulatoriet samarbejder med afdelingens/sygehusets socialrådgivere, psykologer, fodterapeuter og øjenlæger.

Diabetesteamet har udviklet et meget omfattende aldersafstemt undervisningsmateriale til børn, unge og forældre til børn med sukkersyge, der tager hensyn til den unges udvikling og modenhed. Materialet er internationalt anerkendt og er oversat til flere sprog.

I ambulatoriet er oprettet en særlig etnisk klinik til de ca. 15% af patienterne, som har anden etnisk baggrund end dansk. Børnene stammer hovedsageligt fra Tyrkiet og Pakistan samt arabiske og afrikanske lande.

hotline telefon service' påvirker procesindikatoren: 'Øget hjemmemåling af blodglukose'. Det giver en bedre blodglukosekontrol vurderet ud fra HbA1c. I de kommende år skal det undersøges hvilke afdelinger, der forbedrer sig, og hvilke faktorer der gør, at de får rykket kvaliteten af diabetesbehandlingen den rigtige vej.

Registret suppleres af en biologisk bank med blodprøver fra patienterne og deres søskende og forældre. Formålet med etablering af denne biologiske bank er at indsamle et stort, familiebasert materiale mhp. at undersøge kendte og potentielle arvelige markører af betydning for risikoen for udvikling af type 1 diabetes. I et netop afsluttet Ph.D. projekt bestemtes forskellige genetiske og immunologiske risikofaktorer indflydelse på, hvilken alder man har ved diabetes debut. Desuden undersøgte forekomsten af type 1 diabetes i forskellige aldersgrupper for at se, om forekomsten var stigende. Undersøgelsen viste ligeledes, at børn født i 1995 har 2 gange større risiko for udvikling af diabetes indenfor de næste 15 år end børn født i 1980 (en såkaldt kohorte effekt).

- Fødselsåret betyder således mere end året, hvor man får sin diabetes. Det antyder, at det er miljøfaktorer i den tidlige barnealder, der kan være årsagen til den øgede diabetes forekomst vi ser ikke blot i Danmark men hele Europa. Der er imidlertid ikke påvist nogen kausal sammenhæng mellem infektioner, ernæringsfaktorer eller vaccination og udvikling af type 1 diabetes endnu, siger Henrik Mortensen.

Aldersafstemte undervisningsprogrammer

Afdelingens undersøgelser viser at instrukser, vejledninger og undervisning er et velegnet middel til at opnå god diabeteskontrol. Informationsmaterialet skal bl.a. oplyse om, hvordan man lever bedre med sin diabetes og skal være rettet mod forældre, børn og skoler. Hensigten er, at familierne og specielt de unge bliver mere selvhjulpne. Med støtte fra forældre, kammerater og behandlere

motiveres og stimuleres de unge til at håndtere deres sygdom bedre, og deres viden om sygdommen forbedres. Specielt anvendelse af aldersafstemte undervisningsprogrammer, der tager hensyn til den enkeltes udvikling og modenhed, er afgørende.

Henrik Mortensen: – Vores forskning handler om at søge viden, som for os som klinikere skal være praktisk og det vil sige primært viden, som kan gøre behandlingen bedre, øge patienternes livskvalitet og som kan medvirke til at undgå sukkersygens følgesygdomme. Det er guleroden, der driver værket. Samtidig bliver vi dygtigere, teknologien udvikles og det skærper forventningerne til at man skal kunne få svar på, hvorfor man får diabetes og om man kan forebygge eller helst forhindre det.

- Jeg håber, at afdelingens Ph.D.studerende vil fortsætte indenfor pædiatrien, tage tråden op og få andre læger med til at få sat nye spændende projekter i gang. Der er en synergieffekt mellem det at være forskningsaktiv og så arbejdet i klinikken – man bliver en bedre læge af at kunne tilægge sig viden fra de videnskabelige artikler - mere engageret og innovativ...

Arbejdsmedicinsk Klinik

Overordnede forskningsområder

Arbejdsbetingede lidelser i bevægeapparatet

Arbejdsfastholdelse

Arbejdspladsintervention

Computerarbejde

Indeklima

Psykosocialt arbejdsmiljø/sygefravær

Videnskabelige medarbejdere

I 2002 har vi haft 2 års eksternt finansieret og 0.5 års internt finansieret VIP-tid, ialt 2.5 års VIP-tid til forskning. Vi har haft 2 PhD studerende i 2002.

Publikationer i 2002

Originale videnskabelige publikationer

1. Jensen LK. *Knæbelastninger og knælidelser blandt gulvlæggere og tømrere*. PhD afhandling. Skive 2002

2. Frost P, Bonde JP, Mikkelsen S, Andersen JH, Fallentin N, Kaergaard A, Thomsen JF. *Risk of shoulder tendinitis in relation to shoulder loads in monotonous repetitive work*. Am J Ind Med 2002;41: 11-8.
3. Andersen JH, Kaergaard A, Frost P, Thomsen JF, Bonde JP, Fallentin N, Borg V, Mikkelsen S. *Physical, psychosocial and individual risk factors for neck/shoulder pain with pressure tenderness in the muscles among workers performing monotonous, repetitive work*. Spine 2002;27:660-7.
4. Ebbelhøj NE, Hansen FR, Harreby M, Lassen, CF Lassen. *Lænderygsmærter hos børn og unge*. Ugeskrift for læger 2002; 164: 775-8.
5. Thomsen JF, Hansson GÅ, Mikkelsen S, Lauritsen M. *Carpal tunnel syndrome in repetitive work: A follow-up study*. Am J Ind Med 2002; 42: 344-53.

Rapport

1. Brauer, C. and Mikkelsen, S. *Indeklima, psykisk arbejdsmiljø og symptomer i Danmark - Et normalmateriale til Glostrupskemaet*. ISBN 87-90879-63-5, 1-101. 2002. Copenhagen, Arbejdsmiljørådets Service Center (The Danish Working Environment Council). Report.

Børneafdelingen

Overordnede forskningsområder

Diabetes mellitus hos børn og unge

Den videnskabelige produktion har i perioden hovedsageligt været koncentreret omkring epidemiologiske, kvalitetssikringsmæssige og molekylærbiologiske emner vedrørende diabetes mellitus hos børn og unge.

Endokrinologi, herunder Turners syndrom og vækstforstyrrelser

Særlige forskningsområder er væksthormonmangel, Turner Syndrom og forstyrrelser i testisudvikling og - funktion.

Neuropædiatri, herunder Tourette syndrom og feberkrampe

Neonatalogi

Videnskabelige medarbejdere

2 Ph.D studerende ansat på fondsmidler (VIP), 1 MPH forskningssygeplejerske, 1 laborant samt en projektassistent ansat på fondsmidler (3 TAP). Fondsansatte i alt: 5 (2002). Herudover: 2 lektorer ansat ved Københavns Universitet.

Publikationer i 2002

Originale videnskabelige publikationer

1. Svensson J, Carstensen B, Mølbak AG, Christau B, Mortensen HB, Nerup J Borch-Johnsen K. *Increased Risk of Childhood Type 1 diabetes in children born after 1985*. Diabetes Care 2002;25:2197-2201

2. Andersson K, Buschard K, Fredman P, Kaas A, Lidström A-M, Madsbad S, Mortensen HB, Månsson J-E. *Patients with insulin-dependent diabetes but not those with non-insulin-dependent diabetes have anti-sulfatide antibodies as determined with a new ELISA assay.* Autoimmunity, 2002;35:463-468.
3. Mortensen HB, on behalf of the Hvidøre Study Group. *Experiences from the Hvidøre Study Group on Childhood Diabetes. Metabolic control and quality of life.* Hormone Research 2002; 57 (suppl 1), 117-120.
4. Gravholt CH, Naeraa RW, Brixen K, Kastrup KW, Mosekilde L, Jorgensen JO, Christiansen JS. *Short-term growth hormone treatment in girls with Turner Syndrome decreases fat mass and insulin sensitivity: a randomized, double-blind, placebo-controlled, crossover study.* Pediatrics.2002;110:889-96.
5. Acute hematogenous osteomyelitis and purulent arthritis in childhood. *A 10-year study from the county of Copenhagen with a follow-up.* Christiansen P, Frederiksen B, Glazowski MJ, Scavenius M, Knudsen FU. Ugeskr Læger. 2002 Sep 2;164(36):4177-81.
6. *Serum inhibin B, FSH, LH and testosterone levels before and after human chorionic gonadotropin stimulation in prepubertal boys with cryptorchidism.* Christiansen P, Andersson AM, Skakkebaek NE, Juul A. Eur J Endocrinol. 2002 Jul;147(1):95-101
7. *Pulsatile gonadotropin-releasing hormone treatment of men with idiopathic hypogonadotropic hypogonadism.* Christiansen P, Skakkebaek NE. Horm Res. 2002;57(1-2):32-6.

8. Klit H, Riis LB, Knudsen FU. *Omsorgssvigt mod børn i Københavns amt. Ændrer hyppighederne sig?* Ugeskr Læger 2002; 164:3771-73.

Oversigtsartikler i lærebøger

1. Knudsen FU. *Practical Management Approaches in Simple and Complex Febrile Seizures.* In: Barram TZ & Shinnar S. (eds.) *Febrile Seizures.* New York, Academic press, 2002, 273-304.

Andre

1. Mortensen HB, on behalf of the Hvidøre Study Group. *Outcome of Quality management in Pediatric Diabetes Care. Experiences from The Hvidøre Study Group on Childhood Diabetes.* Novo Nordisk, 2002.
2. Mortensen HB. *Vigtigt med tilstrækkelige ressourcer.* Tidsskrift for diabetesbehandling 2002, 13
3. Mortensen HB. *Behandling af børn og unge med type 1 diabetes.* Tidsskrift for diabetesbehandling 2002;14: 22-27
4. Mortensen HB. *Kan en forbedret blodglukose regulation formindske forekomsten af de diabetiske følgesygdomme.* Forældrehåndbog udgivet af Diabetes foreningen 2002.
5. Knudsen FU. *Tourettes syndrom.* Ugeskr læger 2002; 164:2753 (Redaktionel leder)

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center

Overordnede forskningsområder

Børnepsykiatrisk epidemiologi

Spæd- og småbørnpsykiatriske forstyrrelser

Neuropsykiatriske tilstande

Publikationer i 2002

1. Mouridsen SE, Rich B, Isager T. *Body Mass Index (BMI) in Male and Female Children with Infantile Autism.* Autism 2002; 6:197-205
2. Olsen EM, Skovgaard AM. *Psykosomatiske trivselsforstyrrelser hos spæde- og småbørn.* Ugeskrift for Læger 2002; 164/48:5631-5635
3. Olsen EM, Johansen T, Moltesen B, Skovgaard AM. *Dårlig trivsel hos hospitalsbehandlede 0-2 årige børn.* Ugeskrift for Læger 2002; 164/48:5654-5648
4. Elberling H, Skovgaard AM. *0-3 årige henvist til børnepsykiatrisk afdeling.* Ugeskrift for Læger 2002; 164/48: 5658-5661.
5. Høg V, Isager T, Skovgaard AM. *Suicidal adfærd hos børn – en deskriptiv undersøgelse.* Ugeskrift for Læger 2002; 164/49:5790-5794

Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed

Overordnede forskningsområder

Epidemiologisk grundforskning

Fordeling af og årsager til sygdomme i befolkningen. Forskningen tager hovedsagelig udgangspunkt i befolkningsstudier og sygdomsregistre.

Klinisk epidemiologi

Analysen af årsager til gode og dårlige patientforløb. Forskningen tager hovedsagelig udgangspunkt i kliniske databaser.

Forebyggelsesforskning

Analysen inden for primær, sekundær og tertiær forebyggelse.

Sundhedstjenesteforskning og kvalitetsudvikling

Analyse af betydningen af sundhedsvæsenets struktur og organisation på patientforløb.

Medicinsk teknologivurdering

Analysen vedrørende teknologien, patienten, økonomien og organisationen ved givne behandlingsmetoder.

Ovennævnte forskningsområder spænder over en lang række større sygdomsgrupper.

Videnskabelige medarbejdere

I 2002 har der været 21 videnskabelige medarbejdere (heraf 8 ph.d. studerende) tilknyttet centret.

Publikationer i 2002

Akademiske afhandlinger

1. Clausen J. *A review of determinants of whole body insulin sensitivity in healthy subjects* (disputats). Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, 2002.
2. Suadicani P. *Identification of risk factors mediating the excess risk of ischaemic heart disease in low social class. An analytical epidemiological investigation of cardiovascular risk factors in The Copenhagen Male Study* (disputats). Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, 2002 (delvist baseret på data indsamlet ved Befolkningsundersøgelserne i Glostrup i 1985-86 (nu Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed)).
3. Epløv LF. *Seksualitet - belyst teoretisk og ved en prospektiv befolkningsundersøgelse i Københavns Amt med specielt fokus på aldringens og personligheds-*

træks betydning (ph.d. afhandling). Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, 2002.

Originale videnskabelige publikationer

4. Aijö M, Heikkinen E, Schroll M, Steen B. *Physical activity and mortality of 75-year-old people in three Nordic localities: a five-year follow-up*. Aging. Clin Exp Res 2002;14:83-89.
5. Albertsen K, Grønbaek M. *Does amount or type of alcohol influence the risk of prostate cancer?* Prostate 2002;52:297-304.
6. Avlund K, Damsgaard MT, Sakari-Rantala R, Laukkanen P, Schroll M. *Tiredness in daily activities among non-disabled old people as determinant of onset of disability*. J Clin Epidemiol 2002;55:965-973.
7. Avlund K, Due P, Holstein BE, Sonn U, Laukkanen P. *Changes in household composition as determinant of changes in functional ability among old men and women*. Aging Clin Exp Res 2002;14:65-74.
8. Avlund K, Due P, Holstein BE, Heikkinen RL, Berg S. *Changes in social relations in old age. Are they influenced by functional ability?* Aging Clin Exp Res 2002;14:56-64.
9. Balkau B, Charles MA, Drivsholm T, Borch-Johnsen K, Wareham N, Yudkin JS et al. *Frequency of the WHO metabolic syndrome in European cohorts, and an alternative definition of an insulin resistance syndrome*. Diabetes Metab 2002;28:364-376.
10. Becker U, Grønbaek M, Johansen D, Sørensen TI. *Lower risk for alcohol-induced cirrhosis in wine drinkers*. Hepatology 2002;35:868-875.
11. Bentzen J, Jørgensen T, Fenger M. *The effect of six polymorphisms in the Apolipoprotein B gene on parameters of lipid metabolism in a Danish population*. Clin Genet 2002;61:126-134.
12. Brønnum-Hansen H. *Predicting the effect of prevention of ischaemic heart disease*. Scand J Public Health 2002;30:5-11.
13. Bülow I, Knudsen N, Jørgensen T, Perrild H, Ovesen L, Laurberg P. *Large differences in incidences of overt hyper- and hypothyroidism associated with a small difference in iodine intake: a prospective comparative register-based population survey*. J Clin Endocrinol Metab 2002;87:4462-4469.
14. Davidsen M, Brønnum-Hansen H, Jørgensen T, Madsen M, Gerdes LU, Osler M et al. *Trends in incidence, case-fatality and recurrence of myocardial infarction in the Danish MONICA population 1982-1992*. Eur J Epidemiol 2002;17:1139-1145.

15. Echwald SM, Bach H, Vestergaard H, Richelsen B, Kristensen K, Drivsholm T et al. *A P387L variant in protein tyrosine phosphatase-1B (PTP-1B) is associated with type 2 diabetes and impaired serine phosphorylation of PTP-1B in vitro.* Diabetes 2002;51:1-6.
16. Ek J, Grarup N, Urhammer SA, Gæde PH, Drivsholm T, Borch-Johnsen K et al. *Studies of the variability of the hepatocyte nuclear factor 1B (HNF-1B) and the dimerisation cofactor of HNF-1 (DCoH) genes in relation to type 2 diabetes mellitus and b-cell function. Mutation in brief, online.* Human Mutation 2002;18:356-357.
17. Epløv LF, Weigner T, Solstad K. *Danske 60-årige mænds seksualliv.* Ugeskr Laeger 2002;164:4819-4823.
18. Epløv LF, Køster A, Garde K. *Nøgen ude på græsplænen - 60-årige danske kvinders seksuelle liv.* Ugeskr Laeger 2002;164:4815-4819.
19. Epløv LF, Garde K, Køster A. *Danskernes seksualliv belyst ved befolkningsundersøgelser.* Ugeskr Laeger 2002;164:4745-4752.
20. Era P, Heikkinen E, Gause-Nilsson I, Schroll M. *Postural balance in elderly people: changes over a five-year follow-up and its predictive value for survival.* Aging Clin Exp Res 2002;14:37-46.
21. Frederiksen L, Brødbæk K, Fenger M, Jørgensen T, Borch-Johnsen K, Madstad S et al. *Studies of the Pro12Ala polymorphism of the PPAR-gamma gene in the Danish MONICA cohort: Homozygosity of the Ala allele confer a decreased risk of the insulin resistance syndrome.* J Clin Endocrinol Metab 2002;87:3989-3992.
22. Gerdes LU, Brønnum-Hansen H, Osler M, Madsen M, Jørgensen T, Schroll M. *Trends in lifestyle coronary risk factors in the Danish MONICA population 1982-1992.* Public Health 2002;116:81-88.
23. Godtfredsen NS, Holst C, Prescott E, Vestbo J, Osler M. *Smoking reduction, smoking cessation, and mortality: a 16-year follow-up of 19,732 men and women from The Copenhagen Centre for Prospective Population Studies.* Am J Epidemiol 2002;156:994-1001.
24. Godtfredsen NS, Vestbo J, Osler M, Prescott E. *Risk of hospital admission for COPD following smoking cessation and reduction: a Danish population study.* Thorax 2002; 57:967-972.
25. Heikkinen RL, Berg S, Avlund K, Timo T. *Depressed mood: changes during a five-year follow-up in 75-year-old men and women in three Nordic localities.* Aging Clin Exp Res 2002;14:16-28.
26. Heitmann BL, Garby L. *Composition (lean and fat tissue) of weight changes in adult Danes.* Am J Clin Nutr 2002;75:840-847.
27. Hjerl K, Andersen EW, Keiding N, Mortensen PB, Jørgensen T. *Increased incidence of affective disorders, anxiety disorders, and non-natural mortality in women after breast cancer diagnosis: a nation-wide cohort study in Denmark.* Acta Psychiatr Scand 2002;105:258-264.
28. Høidrup S, Andreasen AH, Osler M, Pedersen AN, Jørgensen LM, Jørgensen T et al. *Assessment of habitual macronutrient intake in adults: Comparison of a seven-day food record with a dietary history interview.* Eur J Clin Nutr 2002;56:105-113.
29. Høyer AP, Gerdes AM, Jørgensen T, Rank F, Hartvig HB. *Organochlorines, p53 mutations in relation to breast cancer risk and survival. A Danish cohort-nested case-control study.* Breast Cancer Res Treat 2002;71:59-65.
30. Jemec G, Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L. *Smoking, oral contraceptives and acne in Danish adolescents.* Dermatology 2002;204:179-184.
31. Jensen MK, Andersen AT, Sørensen TI, Becker U, Thorsen T, Grønbaek M. *Alcoholic beverage preference and risk of becoming a heavy drinker.* Epidemiology 2002;13:127-132.
32. Juul A, Scheike T, Davidsen M, Gyllenberg J, Jørgensen T. *Low serum insulin-like growth factor I is associated with increased risk of ischemic heart disease: a population-based case-control study.* Circulation 2002;106: 939-944.
33. Kauppinen M, Davidsen M, Valter S. *Design, material and methods in the NORA study.* Nordic Research on Aging. Aging Clin Exp Res 2002;14:5-9.
34. Knudsen N, Bülow I, Laurberg P, Perrild H, Ovesen L, Jørgensen T. *High occurrence of thyroid multinodularity and low occurrence of subclinical hypothyroidism among tobacco smokers in a large population study.* J Endocrinol 2002;175:571-576.
35. Knudsen N, Bülow I, Laurberg P, Perrild H, Ovesen L, Jørgensen T. *Low goitre prevalence among users of oral contraceptives in a population sample of 3712 women.* Clin Endocrinol (Oxf) 2002;5:71-76.
36. Knudsen N, Bülow I, Laurberg P, Ovesen L, Perrild H, Jørgensen T. *Association of tobacco smoking with goiter in a low-iodine-intake area.* Arch Intern Med 2002;162:439-443.
37. Knudsen N, Bülow I, Laurberg P, Ovesen L, Perrild H, Jørgensen T. *Parity is associated with increased thyroid volume solely among smokers in an area with moderate to mild iodine deficiency.* Eur J Endocrinol 2002;146:39-43
38. Knudsen N, Laurberg P, Perrild H, Ovesen L, Jørgensen T. *Risk factors for goiter and thyroid nodules.* Thyroid 2002;12:879-88.
39. Knudsen VK, Rasmussen LB, Haraldsdottir J, Ovesen L, Bülow I, Knudsen N et al. *Use of dietary supplements in Denmark is associated with health and former smoking.* Public Health Nutr 2002; 5:463-46
40. Køster A, Epløv LF, Garde K. *Anticipations and experiences of menopause in a Danish female general population cohort born in 1936.* Arch Women Ment Health 2002;5:9-13.
41. Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A, Jørgensen T. *Is the increase in allergic respiratory disease caused by a cohort effect?* Clin Exp Allergy 2002;32:1702-1705.

42. Linneberg A, Nielsen HN, Frølund L, Madsen F, Dirksen A, Jørgensen T. *The link between allergic rhinitis and allergic asthma: a prospective population-based study.* The Copenhagen Allergy Study. *Allergy* 2002;57:1048-1052.
43. Løkkegaard E, Epløv LF, Køster A, Garde K. *Description of women's personality traits and psychological vulnerability prior to choosing hormone replacement therapy.* *Arch Women Ment Health* 2002;5:23-31.
44. Løkkegaard E, Pedersen A, Laursen P, Loft I, Larsen S, Jørgensen T. *The influence of hormone replacement therapy on the aging-related change in cognitive performance. Analysis based on a Danish cohort study.* *Maturitas* 2002;42:209-218.
45. Marstrand JR, Garde E, Rostrup E, Ring P, Rosenbaum S, Mortensen EL et al. *Cerebral perfusion and cerebrovascular reactivity are reduced in white matter hyperintensities.* *Stroke* 2002;33:972-976.
46. Meineche-Schmidt V, Jørgensen T. *'Alarm symptoms' in patients with dyspepsia: a three-year prospective study from general practice.* *Scand J Gastroenterol* 2002;37:999-1007.
47. Meineche-Schmidt V, Jørgensen T. *Fluctuation in dyspepsia subgroups over time. A three-year follow-up of patients consulting general practice for dyspepsia.* *Dig Liver Dis* 2002; 34:332-338.
48. Milman N, Byg KE, Ovesen L, Kirchhoff M, Jørgensen KS. *Iron status in Danish men 1984-94: a cohort comparison of changes in iron stores and the prevalence of iron deficiency and iron overload.* *Eur J Haematol* 2002;68:332-340.
49. Nakagami T, Qiao Q, Tuomilehto J, Balkau B, Carstensen B, Tajima N et al. *The fasting plasma glucose cut-point predicting a diabetic 2-h OGTT glucose level depends on the phenotype.* *Diabetes Res Clin Pract* 2002;55:35-43.
50. Nielsen NH, Linneberg A, Menné T, Madsen F, Frølund L, Dirksen A et al. *The association between contact allergy and hand eczema in 2 cross-sectional surveys 8 years apart.* *Contact Dermatitis* 2002;47:71-77.
51. Nielsen NH, Linneberg A, Menne T, Madsen F, Frølund L, Dirksen A et al. *Incidence of allergic contact sensitization in Danish adults between 1990 and 1998; the Copenhagen Allergy Study, Denmark.* *Br J Dermatol* 2002;147:487-492.
52. Olsen EM, Johannsen TH, Moltesen B, Skovgaard AM. *Dårlig trivsel blandt hospitalsbehandlede 0-2 årige børn.* *Ugeskr Laeger* 2002;164:4654-4658.
53. Osler M, Jørgensen T, Gerdes LU, Davidsen M, Brønnum-Hansen H, Madsen M et al. *Changes in community and individual level psychosocial coronary risk factors in the Danish MONICA population, 1982-92.* *Scand J Public Health* 2002;30:36-40.
54. Osler M, Prescott E, Grønbaek M, Christensen U, Due P, Engholm G. *Income inequality, individual income, and mortality in Danish adults: analysis of pooled data from two cohort studies.* *BMJ* 2002;324:13-16.
55. Osler M, Andreasen AH, Heitmann B, Høidrup S, Gerdes U, Mørch JL et al. *Food intake patterns and risk of coronary heart disease: a prospective cohort study examining the use of traditional scoring techniques.* *Eur J Clin Nutr* 2002;56:568-574.
56. Pedersen AN, Ovesen L, Schroll M, Avlund K, Era P. *Body composition of 80-years old men and women and its relation to muscle strength, physical activity and functional ability.* *J Nutr Health Aging* 2002;6:413-420.
57. Pedersen AN, Rothenberg E, Maria A. *Health behaviors in elderly people. A 5-year follow-up of 75-year-old people living in three Nordic localities. Smoking, physical activity, alcohol consumption, and healthy eating, and attitudes to their importance.* *Aging Clin Exp Res* 2002;14:75-82.
58. Pedersen IB, Laurberg P, Arnfred T, Knudsen N, Jørgensen T, Perrild H et al. *Surveyance of disease frequency in a population by linkage to diagnostic laboratory databases. A system for monitoring the incidences of hyper- and hypothyroidism as part of the Danish iodine supplementation program.* *Comput Methods Programs Biomed* 2002;67:209-216.
59. Rantanen T, Avlund K, Suominen H, Schroll M, Frandin K, Pertti E. *Muscle strength as a predictor of onset of ADL dependence in people aged 75 years.* *Aging Clin Exp Res* 2002;14:10-15.
60. Rasmussen LB, Ovesen L, Bülow I, Jørgensen T, Knudsen N, Laurberg P et al. *Relations between various measures of iodine intake and thyroid volume, thyroid nodularity, and serum thyroglobulin.* *Am J Clin Nutr* 2002;76:1069-1076.
61. Rasmussen LB, Ovesen L, Bülow I, Jørgensen T, Knudsen N, Laurberg P et al. *Dietary iodine intake and urinary iodine excretion in a Danish population: effect of geography, supplements and food choice.* *Br J Nutr* 2002;87:61-69.
62. Rasmussen SK, Urhammer SA, Berglund L, Jensen JN, Hansen L, Echwald SM et al. *Variants within the calpain-10 gene on chromosome 2q37 (NIDDM1) and relations hips to type 2 diabetes, insulin resistance, and impaired acute insulin secretion among Scandinavian Caucasians.* *Diabetes* 2002; 51:3561-3567.
63. Rosenstock S, Jørgensen T, Bonnevie O, Andersen I. *Risk factors for peptic ulcer disease: a population based prospective cohort study comprising 2416 Danish adults.* *Gut* 2002;52:186-193.
64. Sakari-Rantala R, Avlund K, Frandin K, Era P. *The incidence of mobility restrictions among elderly people in two Nordic localities. A five-year follow-up.* *Aging Clin Exp Res* 2002;14:47-55.
65. Sandmand M, Bruunsgaard H, Kemp K, Andersen-Ranberg K, Pedersen AN, Skinhøj P et al. *Is ageing associated with a shift in the balance between type 1 and type 2 cytokines in humans?* *Clin Exp Immunol* 2002;127:107-114.

66. Schapiro IR, Nielsen LF, Jørgensen T, Boesen EH, Johansen C. *Psychic vulnerability and the associated risk for cancer*. *Cancer* 2002;94:3299-3306.
67. Suadicani P, Hein HO, Gyntelberg F. *Airborne occupational exposure, ABO phenotype and risk of ischaemic heart disease in the Copenhagen Male Study*. *J Cardiovasc Risk* 2002;9:191-198.
68. Sørensen LV, Axelsen U, Avlund K. *Social participation and functional ability from age 75 to age 80*. *Scand J Occupational Therapy* 2002;9:71-78.
69. Sørensen LT, Hørby J, Friis E, Pilsgaard B, Jørgensen T. *Smoking as a risk factor for wound healing and infection in breast cancer surgery*. *Eur J Surg Oncol* 2002;28:815-820.
70. Sørensen LT, Friis E, Jørgensen T, Vennits B, Andersen BR, Rasmussen GI et al. *Smoking is a risk factor for recurrence of groin hernia*. *World J Surg* 2002;26:397-400.
71. Thomsen TF, McGee D, Davidsen M, Jørgensen T. *A cross-validation of risk-scores for coronary heart disease mortality based on data from the Glostrup Population Studies and Framingham Heart Study*. *Int J Epidemiol* 2002;31:817-822.
72. The DECODE Study Group on behalf of the EDEG. *Age, body mass index and glucose tolerance in 11 European population-based surveys*. *Diabetic Medicine* 2002;19:558-565.
73. The DECODE Study Group on behalf of the EDEG. *Cardiovascular risk profile assessment in glucose intolerant Asian individuals - an evaluation of the World Health Organization two-step strategy: the DECODA Study (Diabetes Epidemiology: Collaborative Analysis of Diagnostic Criteria in Asia)*. *Diabetic Medicine* 2002;19:549-557.

Oversigtsartikler og ledere

74. Jørgensen T, Glümer C, Borch-Johnsen K. *Screening and intervention. En strategi ved type 2-diabetes?* *Ugeskr Laeger* 2002;164:2135-2139.
75. Jørgensen T. *Treatment of patients with uncomplicated gallbladder stones?* *Scand J Gastroenterol* 2002;37:745.
76. Knudsen N, Laurberg P, Perrild H, Bülow I, Ovesen L, Jørgensen T. *Risk factors for goiters and thyroid nodules*. *Thyroid* 2002;12:879-888.
77. Laurberg P, Andersen S, Knudsen N, Ovesen L, Nohr SB, Bülow I. *Thiocyanate in food and iodine in milk: from domestic animal feeding to improved understanding of cretinism*. *Thyroid* 2002;12:897-902.
78. Olsen EM, Skovgaard AM. *Psykosomatiske trivselsforstyrrelser hos spæde og småbørn*. *Ugeskr Laeger* 2002;164:5631-5635.

Rapporter

79. Berner H, Brink-Kjær T. *Indsats vedrørende etablering af rygestoptilbud til patienter på Amtssygehuset i Glostrup - fra 1. juli 2001 til 30. november 2002*. Center for Sygdomsforebyggelse; Københavns Amt 2002
80. Brink-Kjær T, Willaing I. *Har en skærpet rygepolitik suppleret med tilbud om hjælp om rygestop haft effekt på personalets rygevaner på Amtssygehuset i Glostrup. 2002*. Center for Sygdomsforebyggelse; Københavns Amt 2002
81. Freil F, Gut R, Gothen I. *Patienters vurdering af sygehusafdelinger i Københavns Amt. Spørgeskemaundersøgelse blandt 13.400 patienter*. Enheden for Brugerundersøgelser, Sundhedsforvaltningen og Center for sygdomsforebyggelse, Københavns Amt. 2002.
82. Freil M, Gothen I, Gut R, Hermann N. *Spørg patienterne. Internet-baseret emnekatalog og spørgsmålsdatabase til gennemførelse af brugerundersøgelser i sundhedsvæsenet*. Enheden for brugerundersøgelser, Center for Sygdomsforebyggelse, Københavns Amt 2002.

Abstracts i indekserede tidsskrifter

83. Andersen I, Petersen L, Osler M, Grønnebæk M, Prescott E. *Income and risk of ischaemic heart disease in a Nordic welfare country: Similar effects in men and women?* *Ital Heart J* 2002;3:23.
84. Avlund K, Holm-Pedersen P, Morse D, Viitanen M, Winblad B. *Social relations as determinant of oral health among persons over the age of 80 years*. *The Gerontologist* 2002;42:132.
85. Barefoot JC, Strøger U, Keiding N, Vestbo J, Hein HO, Jørgensen T, Schnohr P, Sørensen TIA, Grønnebæk M. *Risk factors profiles of non-responders in population studies*. *Int J Behav Med* 2002;9:43.
86. Christensen JO, Glümer C, Sandbæk A, Lauritzen T, Borch-Johnsen K. *Cardiovascular risk factors in screen detected Type 2 diabetics identified in a high risk population*. *Diabetologia* 2002;45:92.
87. Frølund L, Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Dirksen A, Jørgensen T. *The link between allergic rhinitis and allergic asthma: a prospective population-based study: The Copenhagen Allergy Study*. *Allergy* 2002;57:191.
88. Glümer C, Carstensen B, Mai K, Sandbæk A, Lauritzen T. *A simple self-administered questionnaire detects 72% of the individuals with diabetes, 42% of individuals with IGT and reduces further testing to 25% of the entire population*. *Diabetologia* 2002;45:103.
89. Heitmann B. *Ten-year trends in overweight and obesity among Danish men and women aged 30-60 years*. *Obesity, Compendium Series* 2002; 2:6-8.
90. Husemoen LLN, Thomsen TF, Jørgensen HL, Fenger M, Jørgensen T. *The effect of age, gender and MTHFR (C677T)-genotype on plasma total homocysteine*. *Ital Heart J* 2002;3:15.
91. Johansen N, Linneberg A. *Clinical evaluation of a new in vitro allergy screen test method*. *Allergy* 2002;57:227.

92. Jørgensen ME, Glümer C, Bjerregaard P, Borch-Johnsen K. *Obesity and central fat pattern among Greenland Inuit and a general population of Denmark. Relationship to metabolic risk factors.* Diabetologia 2002;45:221.
93. Jørgensen T, Laurberg P, Perrild H, Ovesen L. *Direct costs of handling patients with thyroid disease in areas with mild and moderate iodine deficiency.* Eur J Public Health 2002;12:66.
94. Jørgensen T, Borch-Johnsen K, Thomsen TF, Ibsen H. Inter99. *A population-based intervention among persons at high risk for cardiovascular disease.* Ital Heart J 2002;3:39.
95. Jørgensen T, Borch-Johnsen K, Thomsen TF, Ibsen H, Pisinger C, Glümer C. Inter99. *A population based nonpharmacological intervention against cardiovascular diseases.* Int J Behav Med 2002;9:136.
96. Jørgensen T, Falgaard L, Petersen J, Johansen C, Smith MB, Mortensen EL. *Psychic vulnerability and ischaemic heart disease.* Ital Heart J 2002;3:4.
97. Linneberg, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A, Jørgensen T. *Pets in the home and the development of pet allergy in adulthood – the Copenhagen Allergy Study.* Allergy 2002;57:20.
98. Linneberg A, Petersen J, Nielsen NH, Madsen F, Frølund L, Dirksen A et al. *The relationship of alcohol consumption to total IgE and the development of IgE sensitisation.* The Copenhagen Allergy Study. Eur Respir J 2002;20:120.
99. Linneberg A, Østergaard C, Tvede M, Andersen LP, Nielsen NH, Madsen F et al. *The association between IgE seropositivity to microorganisms and the prevalence of allergic sensitisation to inhalant allergens in adult Danes.* Eur Respir J 2002;20:120.
100. Lorentzen P, Andersen PB, Munkner R, Knudsen P. *Psychological testing and retesting of first episode psychotics.* Acta Psychiatr Scand 2002;106:100.
101. Løkkegaard E, Falgaard L, Køster A, Garde K. *Cardiovascular risk factors in women prior to hormone replacement therapy (HRT). Analyses based on a Danish prospective cohort born in 1936.* Climacteric 2002;5:5.
102. Munkner R. *The temporal significance of criminality on the life course of schizophrenics.* Acta Psychiatr Scand 2002;105,18.
103. Munkner R, Haastруп S, Kramp P, Jørgensen T. *The temporal relationship between schizophrenia and crime.* European Psychiatry 2002;17:141.
104. Munkner R. *Schizophrenia and criminality.* Acta Psychiatr Scand 2002;106:67.
105. Nielsen LF, Jørgensen T, Birket-Smith M, Segel S, Johansen C, Mortensen EL. *Psychic vulnerability as a predictor of mortality.* Acta Psychiatr Scand 2002;105:42.
106. Nielsen LF, Jørgensen T, Birket-Smith M, Petersen J, Johansen C, Mortensen EL. *Psychic vulnerability: a risk factor to ischaemic heart disease?* Acta Psychiatr Scand 2002;105:52.
107. Osler M, Andreasen AH, Høidrup S. *Fish consumption and incidence of coronary heart disease: A prospective observational study in middle-aged Danish adults.* Ital Heart J 2002;3:12.
108. Pisinger C, Jørgensen T, Borch-Johnsen K. *Motivation and acceptance of help to quit smoking. Results of a Danish population-based intervention study Inter99.* Ital Heart J 2002;3:36.
109. Thomsen TF, McGee D, Davidsen M, Jørgensen T. *A cross validation of risk-scores for CHD mortality based on data from the Glostrup Population Studies and Framingham Heart Study.* Ital Heart J 2002;3:37.
110. Thomsen TF, Davidsen M, Ibsen H, Borch-Johnsen K, Jørgensen T. *Smoking is a more important marker for being at high cardiovascular risk than high blood pressure, high cholesterol or high BMI.* Ital Heart J 2002;3:37.
111. Thomsen TF, Davidsen M, Ibsen H, Jørgensen T, Jensen G, Borch-Johnsen K. *A new method for CHD prediction and prevention based on regional risk scores and randomised clinical trials; Precard and the Copenhagen Risk Score.* Ital Heart J 2002;3:38.2002.
112. Thomsen TF, Davidsen M, Ibsen H, Borch-Johnsen K, Jørgensen T. *Large difference in the proportion of males and females in a normal population with a coronary risk above 20%.* Ital Heart J 2002;3:36.
113. Thomsen TF, Jørgensen T. *Lifestyle consultations, the perception of cardiovascular risk and the impact of guidelines in general practice.* Ital Heart J 2002;3:13.
114. Togo P, Osler M, Sørensen TIA, Heitmann. *A longitudinal study of food intake pattern and obesity in adult Danish men and women.* Int J Obesity 2002;26:35.
115. Willaing I, Ladelund S, Jørgensen T, Moll L, Simonsen T. *Dietary guidance in the primary health care sector by dietician or general practitioner.* Eur J Public Health 2002;4:109.
116. Willaing I, Ladelund S, Jørgensen T, Simonsen T, Moll L. *Dietary guidance in the primary health care sector by dietician or general practitioner?* Int J Behav Med 2002;9:294-295.

Andet

117. Andersen LB, Schnohr P, Scroll M, Hein HO. *Mortality associated with physical activity in leisure time, at work, in sports and cycling to work.* Ugeskr Laeger 2002;164:1501-1506 (parallelpublikation).
118. Grove ECL. *A polymorphism in the gene encoding platelet glycoprotein IIb/IIIa in patients with ischaemic heart disease.* Research Department of Cardiology, Skejby Hospital, Aarhus University Hospital, 2002 (medaljeopgave).
119. Hamburger L, Willaing I. *Interessegruppe Rygestop på sygehusene.* Forebyggende Sygehuse 2002;12.
120. Hansen EF, Rasmussen FV, Hardt F, Kamstrup O. *Lungefunktion og luftvejs sygdom hos mineraluldsarbejdere.* Ugeskr Laeger 2002;164:4066-4070 (parallelpublikation).

121. Jensen JS, Feldt-Rasmussen BF, Strandgaard S, Schroll M, Borch-Johnsen K. *Microalbuminuria is associated with a fourfold increased risk of ischaemic heart disease among hypertensive patients*. Ugeskr Læger 2002; 164:3773-3777 (parallelpublikation).
122. Kjærgaard J, Jørgensen T. *Landspatientregisteret som klinisk database*. Ugeskr Læger 2002; 164:5406-5407 (letter to the editor).
123. Linneberg A, Nielsen NH, Madsen F, Dirksen A, Jørgensen T. *Stigning i prævalensen af specifik IgE imod luftvejsallergener i en dansk voksenpopulation: To tværsnitstudier i 1990 og 1998*. Allergiundersøgelsen i Glostrup. Ugeskr Læger 2002;164:4061-4065 (parallelpublikation).
124. Thomsen TF. *Forebyggelse via computer*. Sygeplejersken 2002;6.
125. Willaing I. *Sundhedstjenesteforskning*. GLOA 2002; 2:6.
126. Willaing I. Ansvarshavende redaktør. Nyhedsblad fra Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse. *Psykisk Sygdom*. Nyt om Forebyggelse 2002;3.
127. Willaing I. Ansvarshavende redaktør. Nyhedsblad fra Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse. *Type 2 diabetes. En sygdom, der kan forudses*. Nyt om Forebyggelse 2002;4.

Geriatrisk Afd. B

Beskrivelse af hovedforskningsområder

Apoplexia cerebri: En model til sygehusunderstøttet udskrivelse

Formål: At forbedre effekten af rehabiliteringsforløbet for apopleksipatienter ved at skabe kontinuitet i behandlingen mellem hospital og primærsektor i udskrivningsfasen ved hjælp af et apopleksiteam. Dette sammenlignes med traditionel behandling og udskrivelse. Effekten af de 2 procedurer sættes i relation til økonomi og patienttilfredshed. Projektet er startet i år 2000 og inklusionen er afsluttet 31. januar 2003.

I alt 196 patienter er inkluderet. Databearbejdningen forventes afsluttet august 2004.

Projektleder: Læge Claus Rydahl Torp, apopleksiteam ergoterapeut Sonja Vinkler og fysioterapeut Ditte Dyrholm. Som konsulentfunktion læge på apopleksiafsnittet.

Ernæring til apopleksipatienter i Københavns Amt.

Projektets formål har været implementering af evidensbaseret klinisk retningslinje for ernæring til patienter med apopleksi indlagt på apopleksiafdelingerne i Københavns Amt. Projektet har været organiseret med en styregruppe med overlæger og oversygeplejersker fra de involverede afdelinger, samt med tre tværfagligt sammensatte arbejdsgrupper. I løbet af projektet –er der udarbejdet instrukser vedrørende brug af sonder, kvalitetsstandarder og dokumentationsredskaber til registrering af kliniske data. Ved afholdelse af audit er det dokumenteret, at kvalitetsniveauet på afdelingerne er forbedret. Det tværfaglige personale identificerer fra starten

af indlæggelsen systematisk den enkelte patients risiko for fejlsynkning og underernæring og iværksætter en intensiv og målrettet ernæringsterapi, så konsekvenserne af underernæring - øget infektionsrisiko, lavere funktionsniveau, forlænget indlæggelsestid, forringet livskvalitet og øget dødelighed – forhindres mest muligt.

Projektleder sygeplejerske Karin Müller og klinisk oversygeplejerske Anette Nielson afdeling B afsluttede projektet den 1.7.2002. Der er udgivet en rapport om projektet (se under punkt 3).

Opfølgende hjemmebesøg til ældre patienter efter udskrivning fra sygehus.

Formål: At vurdere om en tidlig, fast struktureret og tættere opfølgning af ældre patienter foretaget af egen læge og hjemmesygeplejerske efter udskrivelse fra en medicinsk afdeling kan forbedre patientbehandlingen. Og om en sådan ordning efterfølgende er implementerbar under nuværende økonomiske rammer.

Projektet er randomiseret og kontrolleret og forventes at inkludere i alt ca. 450 patienter over 80 år. Dataindhentning forventes afsluttet ultimo 2004 og formidling af resultater på begyndt primo 2005. Projektstyregruppe: Cand. pharm. Helle Neel Jacobsen, overlæge Finn Rønholdt Hansen, praktiserende læge Lars Rytter og cand. pharm. Aase Nissen.

Forebyggende tandplejeprojekt til patienter med Alzheimers demens.

Formål: At belyse tandstatus og udvikling heraf blandt patienter med Alzheimers demens. Projektet er deskriptivt og

baserer sig på 2 tandundersøgelser udført med 1 års mellemrum. Inklusionen løber frem til ultimo 2002 i samarbejde mellem Tandlægeskolen Københavns Universitet og demens-klinikkerne på Amtssygehuset i Glostrup, Rigshospitalet og Bispebjerg hospital. Projektgruppe: Tandlæge ph.d. studerende Birita Ellefsen, overlæge Finn Rønholt Hansen, sygeplejerske Bettina Balling og sygeplejerske Mette Møllebæk.

International forløbsbeskrivelse af behandlingen af patienter med demens.

Formål: At vurdere hvorledes patienter med demens behandles i den daglige klinik. med udgangspunkt i behandlingsregimer, udvikling af demensgrad, forbrug af sundhedsydelser udvikling i ADL-funktioner og pårørendes vurdering af situation og plejemæssig indsats, fokuseres på ligheder og forskelle imellem forskellige europæiske lande.

Projektets forventes i alt at inkludere 5000 patienter. dataindsamling forløber frem til sommer 2005, hvorefter resultater kort efter vil kunne publiceres. Afdelingen har inkluderet de 19 patienter som oprindeligt blev aftalt og følger nu disse ved regelmæssige halvårslige kontroller.

Projektstyring: Overlæge Finn Rønholt Hansen (dansk principal investigator) og sygeplejerske Mette Møllebæk.

Brugertilfredshedsundersøgelse.

Formålet er at klarlægge bruger-tilfredsheden hos patienter indlagt såvel i døgnafsnit som i dagafsnit. Udgangspunktet for undersøgelsen har været den landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelse, hvor spørgeskemaet i et samarbejde med Enheden for Brugerundersøgelser er udbygget specielt til afdelingens patientklientel. Dataindsamlingen er påbegyndt i december 2001 og afsluttet maj 2002.

Projektet er foregået i et samarbejde mellem klinisk oversygeplejerske Anette Nielson og afdelingssygeplejersker ved afdelingens forskellige afsnit. Resultater udarbejdet i samarbejde med Enheden for Brugerundersøgelser.

Effekten af samarbejdet mellem geriatrisk og neurologisk afdeling om udredning og behandling af patienter indlagt med apoplexia cerebri.

Formålet er via en 1-års opgørelse at sammenligne resultaterne fra det tværfaglige apopleksiafsnit med tilgængelige resultater fra litteraturen. Effekten vurderes ud fra overlevelse, liggetider, behandlingsresultater vurderet ved Barthel. Opgørelsen omhandler primært det første års resultater fra apopleksiafsnit med 10 akutte apopleksisenge og 27 rehabiliteringssenge. Foreløbige resultater er mundtligt præsenteret på Nordisk Gerontologisk Kongres i 2002 og der arbejdes videre med dataindsamling m.h.p. publikation.

Projektleder: Overlæge Torben Munck Mortensen, afdelingslæge Helle Iversen.

Videnskabelige medarbejdere

Der har ved afdelingen været ansat 1 forskningssygeplejerske frem til 1. juli og 2 forsknings-terapeuter i 2002.

Publikationer i 2002

1. *Geriatrici. Basisbog.* Red. Hansen FR, Moe C, Schroll M. Munksgard, november 2002.
2. Pedersen KD: *Geriatriciens fremtid i Danmark.* Nordisk Geriatrici, nr. 1, maj 2002.
3. Pedersen KD, Hansen FR, Mortensen TM: *Hvordan skal behandlingen af apopleksia cerebri organiseres?* Ugeskr Læger. 2002; 164: 1368.
4. Hansen FR: Fald. *En trussel mod ældres liv og førlighed.* Astra Zeneca i Praxis. 2002.
5. Hansen FR: *Dynamisk Geriatrici år 2002.* Lægemagasinet 2002;4:5-7.

Øvrige publikationer

1. Müller K, Nielson A: *Kvalitetssikring af ernæring til patienter med apopleksi.* Audit på apopleksiafdelingerne i Københavns Amt. Rapport 2002.

Gynækologisk/Obstetrisk Afd. G

Overordnede forskningsområder

Urogynækologi

Endometriose

Endoskopi

Perinatal medicin/obstetrik

Videnskabelige medarbejdere

Klinisk professor, 2 ph.d.-studerende.

Publikationer i 2002

Originale videnskabelige publikationer

1. Thyssen HH, Clevin L, Olesen, S, Lose G. *Urinary Incontinence in Elite Female Athletes and Dancers*. Original artikel. International Urogynecology Journal 2002; 13: 15-17.
2. Grønlund L, Grønlund A, Clevin L, Andersen B, Palmgren N, Lidegaard Ø. *Spontaneous abortion: expectant management, medical treatment or surgical evacuation*. Original artikel. Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica 2002; 81: 781-2.
3. Grønlund A, Grønlund L, Clevin L, Andersen B, Palmgren N, Lidegaard Ø. *Management of missed abortion: comparison of medical treatment with either mifepristone+misoprostol or misoprostol alone with surgical evacuation. A multicenter trial in Copenhagen county, DK*. Original artikel. Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica 2002; 81: 1060-5.
4. The Magpie Trial Collaborative Group (including Svare J, Nyholm H, Centre Investigators). *Do women with pre-eclampsia, and their babies, benefit from magnesium sulphate? The Magpie Trial: a randomised placebo-controlled trial*. Lancet 2002; 259: 1877-90.
5. Dreisler E, Dreisler N, Andersen JT. *Brug af urinstix og mikroskop ved hæmaturidiagnostik i almen praksis*. Ugeskr Læger 2002; 164: 3537-41.
6. Sander P, Møller LMA, Rudnicki PM, Lose G. *Does the tension-free vaginal tape procedure affect the voiding phase? Pressure-flow studies before and 1 year after surgery*. BJU International 2002; 89: 694-8.
7. Mortensen S, Lose G, Thyssen H. *Repeatability of Cystometry and Pressure-Flow Parameters in Female Patients*. Original artikel. Int Urogynecol J 2002; 13: 72-5.
8. Brostrom S, Jennum P, Lose G. *Morbidity of Urodynamic Investigation in Healthy Women*. Original artikel. Int Urogynecol J 2002; 13: 182-4.
9. Brostrom S, Jennum P, Lose G. *Short-Term Reproducibility of Cystometry and Pressure-Flow Micturition Studies in Healthy Women*. NeuroUrol Urodyn 2002; 21: 457-60.

Øvrige publikationer

10. Nyholm H, Lose G, Svare J. *Bivirkninger ved føde-epiduralblokkade*. Kommentar. Ugeskr Læger 2002; 164: 2780-1.
11. van Kerrebroeck P, Abrams P, Chaikin D, Donovan J, Fonda D, Jackson S, Jennum P, Johnson T, Lose G, Mattiasson A, Robertson G, Weiss J. *The Standardisation of Terminology in Nocturia: Report from the Standardisation Subcommittee of the International Continence Society*. NeuroUrol Urodyn 2002; 21: 179-83.
12. Lose G, Griffiths D, Hosker G, Kulseng-Hanssen S, Perucchini D, Schäfer W, Thind P, Versi E. *Standardisation of Urethral Pressure Measurement: Report from the Standardisation Sub-Committee of the International Continence Society*. NeuroUrol Urodyn 2002; 21: 258-60.
13. Jensen K M-E, Lose G, Walter S. *Nykturi*. Oversigtsartikel. Ugeskr Læger 2002; 164: 3849-52.
14. Lose G, Brostrøm S. *Low-Pressure Urethra in Women: What does it mean and what can it be used for?* Int Urogynecol J 2002; 13: 215-7.
15. Viktrup L. *Female Stress and Urge Incontinence in Family Practice: Insight into the Lower Urinary Tract*. Int J Clin Pract 2002; 56: 694-700.
16. Homma Y, Batista J, Bauer D, Griffiths P, Hilton P, Kramer G, Lose G, Rosier P. *Urodynamics*. In Abrams et al. Eds. INCONTINENCE, 2nd Edition 2002. Plymbridge Distributory Ltd. UK.

Kirurgisk Afd. D

Overordnede forskningsområder

Minimal invasiv kirurgi

Gastroenterologisk sektionens væsentligste forskningsområde, hvor der fokuseres på fysiologiske og patofysiologiske problematikker samt videreudvikling og evaluering af minimalt invasive procedurer indenfor såvel endoskopi som laparoskopi.

Forskningen omfatter såvel dyreekperimentelle som klinisk humane undersøgelser samt evaluering af færdighedsuddannelse (simulatorer).

Nye operationsmetoder evalueres med henblik på at optimere det perioperative forløb.

Tarmkanalens neurofysiologi

Afdelingen har i laboratoriet en langvarig tradition for undersøgelser af specielt den øvre mave-/tarmkanals fysiologi og problematik omkring neurofysiologi med diverse hormoneffekter. Der foregår et formaliseret samarbejde med øvrige laboratorier om dette område.

Colorektal kirurgi

Forskningen koncentrerer sig om problematikker omkring stadieinddeling såvel udredningsmæssigt som på et mere eksperimentelt plan, hvor afdelingen f.eks. huser en vævsbank i samarbejde med klinisk biokemisk afdeling. Der foretages for øjeblikket kun undersøgelser på væv fra patienter med colorektal cancer.

Prostatacancer

Urologisk sektion er aktiv i Scandinavian Prostate Cancer Group og deltager i de løbende protokoller vedr. endokrin onkologisk behandling.

Medvirker endvidere i flere andre studier.

Blæredysfunktion

Behandling af vandladningsforstyrrelser og kronisk non-bakteriel cystitis udgør et interesseområde samt vurdering af urodynamiske undersøgelsesteknikker. Afdelingen deltager i flere undersøgelser.

Videnskabelige medarbejdere

1 ph.d.-studerende tilknyttet vævsbanken (dette samarbejde foregår i samarbejde med klinisk biokemisk afdeling, og den ph.d.-studerende er eksternt lønnet).

Publikationer i 2002

Kirurgisk gastroenterologi

Originale videnskabelige publikationer

1. Hansen, MB *Small intestinal manometry* *Physiol. Res.* 2002;51:541-556
2. Wittendorf HE, Valentin E, Hansen MB *Stumpe isolerede pancreastraume. Diagnostiske problemer – en klinisk og radiologisk udfordring.* *Ugeskr Læger* 2002; 164-21: 2760-64.
3. Grantcharov T, Bardram L, Funch Jensen P, Rosenberg J. *Assessment of technical surgical skills.* *Eur J Surg* 2002;168:139-44.
4. Grantcharov T, Rasti Z, Rossen B, Kristiansen VB, Rosenberg J. *Interobserver agreement in ultrasound examination of the biliary tract.* *Acta Radiol* 2002;43:77-9.
5. Christensen M, Reinert R, Rasmussen V, Schulze S, Rosenberg J. *Factors that affect the variability in heart rate during endoscopic retrograde cholangiopancreatography.* *Eur J Surg* 2002;168:546-51.
6. Christensen M, Hendel HW, Rasmussen V, Højgaard L, Schulze S, Rosenberg J. *Endoscopic retrograde cholangiopancreatography causes reduced myocardial blood flow.* *Endoscopy* 2002;34:797-800.
7. Schulze S, Kristiansen VB, Hansen BF, Rosenberg J. *Sealing of cystic duct with bipolar electrocoagulation.* *Surg Endosc* 2002;16:342-4.
8. Kristiansen VB, Rosenberg J. *Laparoscopic treatment of uncomplicated common bile duct stones: what is the evidens?* *Scand J Gastroenterol* 2002;37:993-8.
9. Nagell CF, Kristiansen VB. *Biliære smerter ved genital chlamydiainfektion.* *Ugeskr Læger* 2002; 164:5036-7.
10. Kristiansen VB, Schulze S. *Galdestenssygdom. Udviklingen indenfor diagnostik og behandling.* *Månedsskr Prakt Lægegern* 2002;80:757-766.
11. Olsen O, Schulze S. *Kvalitetssikring af behandling og udredning af patienter med pancreatitis acuta.* *Ugeskrift for Læger*;2002;164:5032-5

Øvrige publikationer

12. Schulze S, *Gastrointestinal endoskopi – hvor langt kan vi se og behandle.* *Medicinsk Årbog* 2003; p.117-123 Munksgaard, Danmark, København 2002.
13. SFR. Referenceprogram for behandling af patienter med galdestenssygdomme. Kapitel 4, *Behandling af galdestenssygdomme.* Viggo Kristiansen og Svend Schulze medvirket i forfattergruppe. Svend Schulze hovedansvarlig for kapitlet. Sekretariatet for Referenceprogrammer, september 2002.

Urologi

Originale videnskabelige publikationer

1. Hedlund PO, Ala-Poas M, Brekkan E, Damber JE, Damber L, Hagerman I, Haukass S, Henriksson P, Iversen P, Pousette Å, Rasmussen F, Salo J, Vaage S, Varenhorst E and the SPCG-5 Study Group.
Parenteral Estrogen versus Combined Androgen Deprivation in the Treatment of Metastatic Prostatic Cancer. Scandinavian Prostatic Cancer Group (SPCG) Study No. 5. Scand J Urol Nephrol 2002;36:405-13.

2. Iversen P, Tammela TLJ, Vaage S, Lukkarinen O, Lodding P, Bull-Njaa T, Viitanen J, Hoisaeter P, Lundmo P, Rasmussen F, Johansson-JE, Persson B-E, Carroll K, Scandinavian Prostatic Cancer Group (SPCG).
A randomised comparison of bicalutamide ("Casodex") 150 mg versus placebo as immediate therapy either alone or as adjuvant to standard care for early non-metastatic prostate cancer. First report from the Scandinavian Prostatic Cancer Group Study no. 6. European Urology 2002;42:204-11.

Klinisk Biokemisk Afd.

Overordnede forskningsområder

Molekylær cellebiologi (hormoner og vækstfaktorerers signal mekanismer i normale og syge celler).

Molekylær neurobiologi (degeneration af nerveceller og behandling med vækstfaktorer).

Molekylær genetik (diagnostik af mutationer i diabetes, nervesygdomme og stofskiftesygdomme).

Bioinformatik (identifikation af nye proteiner og struktur-analyse af proteiner).

Videnskabelige medarbejdere i 2002

Steen Gammeltoft, adm. overlæge.
Claus Juel Jensen, afdelingslæge.
Morten Frödin, afdelingsbiokemiker.
Thomas Egebjerg Rasmussen, forskningsbiokemiker.
Torben Antal, Ph.D. studerende, biokemiker.
Christine Brænder Kofoed, Ph.D. studerende, biokemiker.
Majbrit Hjerrild, Ph.D. studerende, biokemiker.
Jakob Albrechtsen, Ph.D. studerende, biokemiker.
Lotte Brøndum Nielsen, Ph.D. studerende, biokemiker.
Bettina Dümmler, forskningsstipendiat.
Lars Schack Kruse, forskningsstipendiat.
Ulrik Døhn, forskningsstipendiat.
Joakim Silber, human biologistuderende.

Publikationer i 2002

1. Holm NR, Christophersen P, Hounsgaard J, Gammeltoft S, Olesen SP. *CNTF inhibits high voltage activated Ca²⁺ currents in fetal mouse cortical neurones.* Journal of Neurochemistry 2002; 82: 495 – 503.
2. Frödin M, Antal TL, Dümmler BA, Jensen CJ, Deak M, Gammeltoft S, Biondi RM. *A phosphoserine/threonine-binding pocket in AGC kinases and PDK1 mediates activation by hydrophobic motif phosphorylation.* EMBO Journal, 2002; 21: 5396-5407.
3. Willesen MG, Gammeltoft S, Vaudano E. *Activation of the c-Jun N Terminal Kinase Pathway in an Animal Model of Parkinson's Disease.* Annals of the New York Academy of Sciences 2002; 973:237-240.
4. Bogdanovich S, Krag TO, Barton ER, Morris LD, Whittemore LA, Ahima RS, Khurana TS. *Functional improvement of dystrophic muscle by myostatin blockade.* Nature. 2002; 420: 418-21.
PMID: 12459784 [PubMed - indexed for MEDLINE]
5. Broholm H, Gammeltoft S. *In situ reverse transcriptase PCR for detection of mRNA in the central nervous system.* In: Merighi A, Carmignoto G eds. *Cellular and Molecular Methods in Neurobiology Research.* Springer Verlag. 2002; pp.145-159.
6. Gammeltoft S. *Molecular structure of receptor tyrosine kinases.* In: Foreman J, Johansen T eds. *Textbook of Receptor Pharmacology, 2nd edition.* CRC Press. 2002; pp. 131-150.

Klinisk Eksperimentel Forskningsafdeling

Overordnede forskningsområder

Professor dr. med Lars Edvinsson og medarbejdere. Klinisk Eksperimentel Forskningsafdeling. Blodkarrenes regulation i cerebrale og perifere blodkar studeres ved forskning i signaltransduktions mekanismer og receptor regulering ved sygdom. Emnerne er dels kardiologiske, dels neurologiske, herunder hovedpineforskning og forskning i apoplexi. Der samarbejdes med Neurologisk og Neurokirurgisk Afdeling, Klinisk Fysiologisk/Nuklearmedicinsk Afdeling samt Kardiologisk i Gentofte m.fl. Der er et bredt samarbejde med Universitetshospitalet i Lund.

Professor dr.med. Jes Olesen og medarbejdere. Neurologisk Afdeling N. In vivo studier af tilgrundlæggende vaskulære mekanismer ved migræne udføres i en såkaldt "lukket kranieinduemodel" på henholdsvis rotter og senere marsvin. In vitro forsøg med henblik på at analysere cerebrovaskulære effekter af migræne relevante stoffer og molekulære udtryk af receptorer og ionkanaler i kranielle blodkar. Der samarbejdes med Neurokirurgisk Afdeling, Danmarks Farmaceutiske Universitet samt Panum Institutet. Desuden immunologiske studier ved dissemineret sclerose.

Mark Berner Hansen, 1. reservelæge, dr. med. og medarbejdere, Kirurgisk Afdeling D. Epitheltransport i biopsier fra mave/tarm kanalen. Receptorer for sekretagoger og deres virkning på iontransport i tolvfingertarmen. Der samarbejdes med Medicinsk Afd. M og Panum Institutet.

Interface Biotech A/S dyrker autologe bruskceller til implantation i knæled til reparation af bruskskader hos mennesker. Der forskes i anvendelse af humane knogleceller samt mesenchymale stamceller til reparation af vævsskader. Der samarbejdes med Fysiurgisk/Reumatologisk Afdeling og Ortopædkirurgisk Afdeling i Glostrup og Gentofte, Frederikssund Idrætssklinik samt Slagelse Sygehus.

Videnskabelige medarbejdere m/ direkte tilknytning til Klinisk Eksperimentel Forskning

1 professor, overlæge, dr. med.
1 prof. emeritus
2 ph.d. studerende
1 MSc, Ph.d.
1 bioanalytiker
½ sekretær
1 medicinstuderende

Videnskabelige medarbejdere m/tilknytning til Neurologisk Afd.

1 seniorforsker, cand.pharm. dr.med.
2 phd. studerende

Publikationer i 2002

1. Edvinsson, L. *Calcitonin gene-related peptide (CGRP) in cerebrovascular disease*. Scientific WorldJournal. 2002 May 30;2:1484-90
2. Pantev E, Stenman E, Wackenfors A, Edvinsson L, Malm-sjö M. *Comparison of the antagonistic effects of different angiotensin II receptor blockers in human coronary arteries*. Eur J heart Fail. 2002 Dec;4:699:705
3. Moller S, Uddman E, Welsh N, Edvinsson L, Adner M. *Analysis of the time course for organ culture-induced endothelin ET B receptor upregulation in rat mesenteric arteries*. Eur Pharmacol. 2002 Nov 15;454:209-15
4. Uddman E, Adner M, Edvinsson L. *Protein kinase C inhibitors decrease endothelin (ET(B) receptor mRNA expression and contraction during organ culture of rat mesenteric artery*. Eur J Pharmacol. 2002 Oct 4;452:215-22
5. Hou M, Uddman R, Tajti J, Kanje M, Edvinsson L. *Capsaicin receptor immunoreactivity in the human trigeminal ganglion*. Neurosci Lett. 2002 Sep 27;330:223-6
6. Mork H, Hommel K, Uddman R, Edvinsson L, Jensen R. *Does nociceptin play a role in pain disorders in man? Peptides*. 2002 Sep; 23: 1581-7
7. Stenman E, Malm-sjö M, Uddman E, Gido G, Wieloch T, Edvinsson L. *Cerebral ischemia upregulates vascular endothelin (ET(B) receptors in rat*. Stroke. 2002 Sep; 33: 2311-6
8. Xu CB, Zhang Y, Stenman E, Edvinsson L. *D-erythro-N,N-demethylsphingosine inhibits bFGF-induced proliferative cerebral, aortic and coronary smooth muscle cells*. Atherosclerosis. 2002 Oct; 164:237-43
9. Hansen-Schwartz J, Svensson CL, Xu CB, Edvinsson L. *Protein kinase mediated upregulation of endothelin A, endothelin B and 5-hydroxytryptamine 1B/1D receptors during organ culture in rat basilliar*. Br J Pharmacol. 2002 Sep; 137:118-26
10. Xu CB, Stenman E, Edvinsson L. *Reduction of bFGF-induced smooth muscle cell proliferation and endothelin receptor mRNA expression by mevastatin and atorvastatin*. Biochem Pharmacol. 2002 Aug 1; 64:497-505
11. Smith D, Hill RG, Edvinsson L, Longmore J. *An immunocytochemical investigation of human trigeminal nucleus caudalis: CGRP, substance P and 5-HT1D-receptor immunoreactivities and expression by trigeminal sensory fibres*. Cephalalgia. 2002 Jul; 22:424-31

12. Uddman R, Moller S, Nilsson T, Nystrom S, Ekstrand J, Edvinsson L. *Neuropeptide Y 1 and neuropeptide Y 2 receptors in human cardiovascular tissues*. *Peptides*. 2002 May; 23:927-34
13. Hansen-Schwartz J, Szok D, Edvinsson L. *Expression of ET(A) and ET(B) receptor mRNA in human cerebral arteries*. *Br J Neurosurg*. 2002. Apr; 16:149-53
14. Goadsby PJ, Hoskin KL, Storer RJ, Edvinsson L, Connor HE. *Adenosine A1 receptor agonists inhibit trigemino-vascular nociceptive transmission*. *Brain*. 2002 Jun; 125: 1392-401
15. Alm R, Edvinsson L, Malmso M. *Organ culture: a new model for vascular endothelium dysfunction*. *BMC Cardiovasc Disord*. 2002 May 5;2:8.
16. Oliver KR, Wainwright A, Edvinsson L, Pickard JD, Hill RG. *Immunohistochemical localization of calcitonin receptor-like receptor and .receptor activity-modifying proteins in the human cerebral vasculature*. *J Cereb Blood Flow Metab*. 2002 May; 22:620-9
17. Uddman R, Tajti J, Hou M, Sundler F, Edvinsson L. *Neuropeptide expression in the human trigeminal nucleus caudalis and cervical spinal cord C1 and C2*. *Cephalalgia*. 2002 Mar; 22:112-6
18. Hagforsen E, Edvinsson m, Nordlind K, Michaelsson G. *Expression of nicotinic receptors in the skin of patients with palmoplantar pustulosis*. *Br J Dermatol*. 2002 Mar; 146:383-91
19. Malmjö M, Chu ZM, Croft K, Erlinge D, Edvinsson L, Beilin LJ. *P2Y receptor-induced EDHF vasodilatation is of primary importance for regulation of perfusion pressure in the peripheral circulation of the rat*. *Acta Physiol Scand*. 2002 Apr; 174:301-9
20. Knutsson M, Edvinsson L. *Distribution of mRNA for VIP and PACAP receptors in human cerebral arteries and cranial ganglia*. *Neuroreport*. 2002 mar 25; 13:507-9
21. Mallee JJ, Salvatore CA, LeBourdelle B, Oliver KR, Longmore J, Koblan KS, Kane SA. *Receptor activity-modifying protein 1 determines the species selectivity non-peptide CGRP receptor antagonists*. *J Biol Chem*. 2002 Apr 19;277:14294-8
22. Hansen-Schwartz J, Nordstrom CH, Edvinsson L. *Human endothelin subtype A receptorenhancement during tissue culture via de novo transcription*. *Neurosurgery*. 2002 Jan; 127-33
23. Lind H, Edvinsson L. *Enhanced vasodilator responses to calcitonin gene-related peptide (CGRP) subcutaneous arteries in human hypertension*. *J Hum Hypertens*. 2002 Jan; 16:53-9
24. Edvinsson L, Alm R, Shaw D, Rutledge RZ, Koblan KS, Longmore J, Kane SA. *Effect of the CGRP receptor antagonist BIBN4096BS in human cerebral coronary and omental arteries and in SK-N-MC cells*. *Eur J Pharmacol*. 2002 Jan2;434:49-53

Klinisk Fysiologisk/Nuklearmedicinsk Afd.

Overordnede forskningsområder

Det forhøjede blodtryks patofysiologi, herunder sammenhæng med insulinresistens, endothelfunktion, genetiske forhold, natriuretiske peptider, procollagener mm.

Kredsløbsregulation, herunder udvikling af metoder til bestemmelse af vasoaktive peptider.

Måling af hjernens regionale gennemblødning som led i hovedpineforskning i samarbejde med Neurologisk Afd.

Endokronologi; CGRP receptorstudier. Binyrebarkfunktion hos børn behandlet for leukæmi.

Videnskabelige medarbejdere

Ingen.

Publikationer i 2002

Originale videnskabelige publikationer i peer-reviewed tidsskrifter

1. Andersen UB, Henriksen JH. *Nyrearteriestenose – kan ultralyd fortælle os hvem vi skal behandle?* *Ugeskr f Læger* 2002, 164(24):3217
2. Gabrielsen A, Bie P, Christensen NJ, Frandsen E, Galatius S, Pump B, Sørensen B, Kastrup J, Norsk P. *Systemic vascular resistance during brief withdrawal of angiotensin converting enzyme inhibition in heart failure*. *Scand J Clin Lab Invest* 2002; 62: 245-254
3. Hasbak P, Jensen LT, and Ibsen H. *Hypertension and renovascular disease: follow-up on 100 renal vein renin samplings*. *J Hum Hypertens* 2002; 16: 275-280.
4. Hasbak P, Lundby C, Olsen NV, Schifter S, and Kanstrup IL. *Calcitonin gene-related peptide and adrenomedullin release in humans: effects of exercise and hypoxia*. *Regul Pept* 2002; 108: 89-95.

5. Hasbak P, Opgaard OS, Eskesen K, Schifter S, Arendrup H, Longmore J, and Edvinsson L. *Investigation of CGRP receptors and peptide pharmacology in human coronary arteries*. Characterization with a nonpeptide antagonist. *J Pharmacol Exp Ther* 2002; 304: 326-333.
6. Melander O, Frandsen E, Groop L, Hulthén L. *Plasma proANP(1-30) reflects salt sensitivity in subjects with heredity for hypertension*. *Hypertension* 2002; 39: 996-999.
7. Olsen MH, Wachtell K, Hermann KL, Frandsen E, Dige-Petersen H, Rokkedal J, Devereux RB, Ibsen H. *Is cardiovascular remodeling in patients with essential hypertension related to more than high blood pressure? A LIFE substudy. Losartan Intervention For Endpoint-Reduction in Hypertension*. *Am Heart J*. 2002 Sep;144(3):530-7.
8. Schou M, Gabrielsen A, Bruun NE, Skøtt P, Pump B, Dige-Petersen H, Frandsen E, Bie P, Warberg J, Christensen NJ, Norsk P. *Angiotensin II attenuates the natriuresis of water immersion in humans*. *Am J Physiol Regulatory Integrative Comp Physiol* 283: R187-R196, 2002.

Klinisk Neurofysiologisk Afd.

Forskningsvirksomhed

Dyreeksperimentelle undersøgelser

Hjernens blodgennemstrømning.
Hjernens energistofskifte.
Akutte hjerneskaders neurofysiologi og plasticitet.
Neurofysiologiske mekanismer i cerebellum.
Hypokretin-systemets betydning for regulation af søvn
Søvn og epilepsi

Kliniske undersøgelser

Neurofysiologiske undersøgelser af smertesans.
Neurofysiologiske undersøgelser af kortiko-spinale baner til urethrale og anale lukkemuskler.
Autonom test på vippeleje af patienter med intraktabel epilepsi eller synkope.
Transhemisfærisk aktivering af hjernebarken hos patienter med epilepsi og skizofreni.
Hjernebarkens funktion hos hjernetraumepatienter undersøgt med elektrokortikografi
Søvn og søvnforstyrrelser hos patienter med epilepsi og Parkinson-sygdomme.
Søvn og nocturi.
Perifer nerve funktion ved polyneuropati.
Neurofysiologiske undersøgelser af 'critical illness' polyneuropati/myopati.
Nitrogen oxid ved dissemineret sklerose og hjernetumorer.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Cerebellums fysiologi i samarbejde med Medicinsk Fysiologisk Institut, Københavns Universitet.
Perifere nervers funktion i samarbejde med nefrologisk afd. KAS Herlev.
MTV vurdering af søvnrelaterede vejrtrækningsforstyrrelser i et større nationalt projekt.
Blodgennemstrømningen i hjernen i samarbejde med neurologisk afdeling Humboldt Universitet i Berlin, Tyskland.
Hjernens stofskifte i samarbejde med University of Oxford, England.
Elektrokortikografi hos hjernetraumepatienter i samarbejde med Kings College Hospital, London, England.
Transhemisfærisk aktivering ved epilepsi og skizofreni i samarbejde med Center for Subjectivity Research, Københavns Universitet og Epilepsihospitalet Filadelfia i Dianalund.

Videnskabelige medarbejdere:

Professor, dr.med. Martin Lauritzen
Klinisk assistent, læger, PhD Kirsten Thomsen,
PhD-studerende, cand.scient. Kirsten Caesar,
PhD-studerende, cand.scient. Pia Enager,
Forskningsadjunkt, dr.med. Nikolas Offenhauser,
Cand.polyt. Jesper Grønkjær.

Publikationer i 2002

1. Gold L, Lauritzen M. *Neuronal deactivation explains decreased cerebellar blood flow in response to focal cerebral ischemia or suppressed neocortical funktion.* Proc Nat Acad Sci, (U.S.A), 2002; 99; 11: 7699-7704.
2. Thomsen K, Rubin I and Lauritzen M. *NO-and non-NO-, non-prostanoid-dependent vasodilatation in rat sciatic nerve during maturation and developing experimental diabetic neuropathy.* J Physiol, 2002; 543.3; 977-993.
3. Thomsen JF, Hansson G-Å, Mikkelsen S and Lauritzen M. *Carpal Tunnel syndrome in Repetitive Work: A Follow-Up Study.* Am J Indust Med, 2002; 42; 344-353.
4. Strong A.J, Fabricius M, Boutelle M.G., Hibbins, S.J., Hopwood S.E., Jones, R, Parkin M.C., Lauritzen M. *Spreading and Synchronous Depressions of Cortical Activity in Acutely Injured Human Brain.* Stroke, 2002, 2739-2744.
5. Lauritzen M, Caesar K. *Activity-induced changes in cerebellar blood flow.* In: *Brain Activation and CBF Control.* Eds: Tomita M, Kanno I and Hamel E. Elsevier, 2002; pp. 251-257.
6. Kruse A, Broholm H, Ribin I, Schmidt K., Lauritzen M. *Nitric oxide synthase activity in human pituitary adenomas.* Acta Neurol Scand 2002; 106: 361-366.
7. Kiernan MC, Walters RJ, Andersen KV, Taube D, Murray NM, Bostock H. *Nerve excitability changes in chronic renal failure indicate membrane depolarization due to hyperkalaemia.* Brain. 2002 Jun;125(Pt 6):1366-78.
8. Jennum P, Jensen R. *Sleep and headache.* Sleep Medicine Reviews 2002; 6: 471-9
9. Vogel V, Sanchez C, Jennum P. *EEG measurements after intracerebroventricular cannulation in rodents by means of radiotelemetry.* J. Neuroscience Methods 2002; 118(1): 89-96
10. Poul Jennum, Jørgen Alving, Vibeke Backer, Luisa Grymer, Aksel Grøntved, Flemming Juul Hansen, Henrik Harving, Michael Laub, Ole Nørregaard og Ian Westphall. *Søvnløshed og andre søvnrelaterede respirationsforstyrrelser.* Referenceprogram. Ugeskrift for Læger, 2002. 164 (39): 4515. Komplet version på www.ugeskriftet.dk.
11. Philip van Kerrebroeck, Paul Abrams, David Chaikin, Jenny Donovan, David Fonda, Simon Jackson, Poul Jennum, Theodore Johnson, Gunnar Lose, Anders Mattiasson, Gary Robertson, Jeff Weiss. *The Standardisation of Terminology in Nocturia.* Neurourology and Urodynamics 2002; 21(2): 179-83
12. Brostrøm S, Jennum P, Lose G. *Morbidity of Urodynamic Investigation in Healthy Women.* International Urogynecological Journal (Internatioal Urogynecol J Pelvic Floor) 2002; 13: 182-184
13. Brostrøm S, Jennum P, Lose G. *Short-term reproducibility of cystometry and pressure-flow micturition studies in health women.* Neurology and Urodynamics 2002; 21: 457-60
14. Dreijer B., Kledal S., Jennum P. *Critical Illness polyneuropathy – en neuromuskulær komplikation hos intensivpatienter.* Ugeskrift for Læger 2002; 164(43): 5035-6
15. Jennum P. *Sleep and Nocturia.* British Journal Urology 2002; Suppl 3: 21-4

Medicinsk Afd. M

Overordnede forskningsområder

Gastromedicinsk sektion M1

Syrerelateret dyspepsi
Inflammatoriske tarmsygdomme
Pancreatitis

Kardiovaskulær sektion M2

Hypertension
Hyperlipidæmi
Hjertesvigt
Iskæmisk hjertesygdom

Videnskabelige medarbejdere

2 sygeplejersker
1 bioanalytiker

Publikationer i 2002

Gastromedicinsk sektion – M1

1. Andersen V, Pedersen N, Larsen N-E, Sonne J, Larsen S. *Intestinal first pass metabolism of midazolam in liver cirrhosis – effect of grapefruit juice.* Br J Clin Pharmacol 2002;54:120-4.

2. Bytzer P, Hansen JM, Schaffalitzky de Muckadell OB. *Treatment of non-ulcer dyspepsia – are prokinetics effective?* Scand J Gastroenterol 2002;37:617-8
 3. Bytzer P, Talley NJ, Hammer J, Young LJ, Jones MP, Horowitz M. *Gastrointestinal symptoms in diabetes mellitus are associated with diabetic complications and poor glycemic control.* Am J Gastroenterol 2002;97:604-11
 4. Bytzer P, Talley NJ. *Prevalence of gastrointestinal symptoms associated with diabetes mellitus.* Arch Intern Med 2002;162:1067-9
 5. Bytzer P. *H2-receptor antagonists and prokinetics in dyspepsia: a critical review.* Gut 2002;50 Suppl 4:IV58-IV62
 6. Holtmann G, Bytzer P, Metz M, Loeffler V, Blum AL. *A randomised, double-blind, comparative study of standard-dose rabeprazole and high-dose omeprazole in gastro-oesophageal reflux disease.* Aliment Pharmacol Ther 2002;16:479-85
 7. Larsen S. *Kronisk pancreatitis.* Månedsskr Prakt Lægegern 2002;80:1243-50.
 8. Madsen LG, Bytzer P. Review article: *Single subject trials as a research instrument in gastrointestinal pharmacology.* Aliment Pharmacol Ther 2002;16:189-96
 9. Pedersen FM, Vilmann P, Bytzer P. *Gastric arteriovenous malformations: Doppler EUS-guided diagnosis and therapy.* Gastrointest Endosc 2002;55:598-9
- Kardiovaskulær sektion M 2*
10. Bella JN, Wachtell K, Boman K, Palmieri V, Papademetriou V, Gerds E, Aalto T, Olsen MH, Olofsson M, Dahlof B, Roman MJ, Devereux RB. *Relation of left ventricular geometry and function to aortic root dilatation in patients with systemic hypertension and left ventricular hypertrophy (the LIFE study).* Am J Cardiol. 2002 Feb 1;89(3):337-41. No abstract available.
 11. Dahlof B, Devereux RB, Kjeldsen SE, Julius S, Beevers G, Faire U, Fyhrquist F, Ibsen H, Kristiansson K, Lederballe-Pedersen O, Lindholm LH, Nieminen MS, Omvik P, Oparil S, Wedel H; The LIFE Study Group. *Cardiovascular morbidity and mortality in the Losartan Intervention For Endpoint reduction in hypertension study (LIFE): a randomised trial against atenolol.* Lancet. 2002 Mar 23;359(9311):995-1003.
 12. Devereux RB, Palmieri V, Liu JE, Wachtell K, Bella JN, Boman K, Gerds E, Nieminen MS, Papademetriou V, Dahlof B. *Progressive hypertrophy regression with sustained pressure reduction in hypertension: the Losartan Intervention For Endpoint Reduction study.* J Hypertens. 2002 Jul;20(7):1445-50.
 13. Gerds E, Oikarinen L, Palmieri V, Otterstad JE, Wachtell K, Boman K, Dahlof B, Devereux RB; *Losartan Intervention For Endpoint Reduction in Hypertension (LIFE) Study.* *Correlates of left atrial size in hypertensive patients with left ventricular hypertrophy: the Losartan Intervention For Endpoint Reduction in Hypertension (LIFE) Study.* Hypertension. 2002 Mar 1;39(3):739-43.
 14. Gerds E, Papademetriou V, Palmieri V, Boman K, Bjornstad H, Wachtell K, Giles TD, Dahlof B, Devereux RB; *Losartan Intervention For End (LIFE) point reduction in hypertension study.* *Correlates of pulse pressure reduction during antihypertensive treatment (losartan or atenolol) in hypertensive patients with electrocardiographic left ventricular hypertrophy (the LIFE study).* Am J Cardiol. 2002 Feb 15;89(4):399-402.
 15. Hasbak P, Jensen LT, Ibsen H; *The East Danish Study Group on Renovascular Hypertension.* *Hypertension and renovascular disease: follow-up on 100 renal vein renin samplings.* J Hum Hypertens. 2002 Apr;16(4):275-80.
 16. Herlitz J, Wikstrand J, Denny M, Fenster P, Heywood T, Masszi G, Rasmussen S, Thorgeirsson G, Wachtell K; MERIT-HF Study Group. *Effects of metoprolol CRXL on mortality and hospitalizations in patients with heart failure and history of hypertension.* J Card Fail. 2002 Feb;8(1):8-14.
 17. Ibsen H. *How do we find the patients with renal artery stenosis and hypertension who benefit from percutaneous transluminal angioplasty?* Ugeskr Laeger. 2002 Jun 10;164(24):3165. Danish. No abstract available.
 18. Kjeldsen SE, Dahlof B, Devereux RB, Julius S, Aurup P, Edelman J, Beevers G, de Faire U, Fyhrquist F, Ibsen H, Kristianson K, Lederballe-Pedersen O, Lindholm LH, Nieminen MS, Omvik P, Oparil S, Snapinn S, Wedel H; LIFE (Losartan Intervention for Endpoint Reduction) Study Group. *Effects of losartan on cardiovascular morbidity and mortality in patients with isolated systolic hypertension and left ventricular hypertrophy: a Losartan Intervention for Endpoint Reduction (LIFE) substudy.* JAMA. 2002 Sep 25;288(12):1491-8.
 19. Lindholm LH, Ibsen H, Borch-Johnsen K, Olsen MH, Wachtell K, Dahlof B, Devereux RB, Beevers G, de Faire U, Fyhrquist F, Julius S, Kjeldsen SE, Kristianson K, Lederballe-Pedersen O, Nieminen MS, Omvik P, Oparil S, Wedel H, Aurup P, Edelman JM, Snapinn S; For the LIFE study group. *Risk of new-onset diabetes in the Losartan Intervention For Endpoint reduction in hypertension study.* J Hypertens. 2002 Sep;20(9):1879-86.
 20. Lindholm LH, Ibsen H, Dahlof B, Devereux RB, Beevers G, de Faire U, Fyhrquist F, Julius S, Kjeldsen SE, Kristianson K, Lederballe-Pedersen O, Nieminen MS, Omvik P, Oparil S, Wedel H, Aurup P, Edelman J, Snapinn S; The LIFE Study Group. *Cardiovascular morbidity and mortality in patients with diabetes in the Losartan Intervention For Endpoint reduction in hypertension study (LIFE): a randomised trial against atenolol.* Lancet. 2002 Mar 23;359(9311):1004-10.

21. Olsen MH, Wachtell K, Borch-Johnsen K, Okin PM, Kjeldsen SE, Dahlof B, Devereux RB, Ibsen H. *A blood pressure independent association between glomerular albumin leakage and electrocardiographic left ventricular hypertrophy. The LIFE Study. Losartan Intervention For Endpoint reduction.* J Hum Hypertens. 2002 Aug;16(8):591-5.
22. Olsen MH, Wachtell K, Hermann KL, Bella JN, Dige-Petersen H, Rokkedal J, Ibsen H. *Left ventricular hypertrophy is associated with reduced vasodilatory capacity in the brachial artery in patients with longstanding hypertension. A LIFE substudy.* Blood Press. 2002;11(5):285-92.
23. Olsen MH, Wachtell K, Hermann KL, Frandsen E, Dige-Petersen H, Rokkedal J, Devereux RB, Ibsen H. *Is cardiovascular remodeling in patients with essential hypertension related to more than high blood pressure? A LIFE substudy. Losartan Intervention For Endpoint-Reduction in Hypertension.* Am Heart J. 2002 Sep;144(3):530-7.
24. Olsen MH, Wachtell K, Aalkjaer C, Dige-Petersen H, Rokkedal J, Ibsen H. *Vasodilatory capacity and vascular structure in long-standing hypertension: a LIFE substudy. Losartan Intervention For Endpoint-Reduction in Hypertension.* Am J Hypertens. 2002 May;15(5):398-404.
25. Wachtell K, Bella JN, Rokkedal J, Palmieri V, Papademetriou V, Dahlof B, Aalto T, Gerds E, Devereux RB. *Change in diastolic left ventricular filling after one year of antihypertensive treatment: The Losartan Intervention For Endpoint Reduction in Hypertension (LIFE) Study.* Circulation. 2002 Mar 5;105(9):1071-6.
26. Wachtell K, Dahlof B, Rokkedal J, Papademetriou V, Nieminen MS, Smith G, Gerds E, Boman K, Bella JN, Devereux RB; *Losartan Intervention For Endpoint reduction in hypertension. Change of left ventricular geometric pattern after 1 year of antihypertensive treatment: the Losartan Intervention For Endpoint reduction in hypertension (LIFE) study.* Am Heart J. 2002 Dec;144(6):1057-64.
27. Wachtell K, Olsen MH, Dahlof B, Devereux RB, Kjeldsen SE, Nieminen MS, Okin PM, Papademetriou V, Mogensen CE, Borch-Johnsen K, Ibsen H. *Microalbuminuria in hypertensive patients with electrocardiographic left ventricular hypertrophy: the LIFE study.* J Hypertens. 2002 Mar;20(3):405-12.
28. Wachtell K, Palmieri V, Olsen MH, Bella JN, Aalto T, Dahlof B, Gerds E, Wright JT Jr, Papademetriou V, Mogensen CE, Borch-Johnsen K, Ibsen H, Devereux RB. *Urine albumin/creatinine ratio and echocardiographic left ventricular structure and function in hypertensive patients with electrocardiographic left ventricular hypertrophy: the LIFE study. Losartan Intervention for Endpoint Reduction.* Am Heart J. 2002 Feb;143(2):319-26.
29. Wachtell K, Palmieri V, Olsen MH, Gerds E, Papademetriou V, Nieminen MS, Smith G, Dahlof B, Aurigemma GP, Devereux RB. *Change in systolic left ventricular performance after 3 years of antihypertensive treatment: the Losartan Intervention for Endpoint (LIFE) Study.* Circulation. 2002 Jul 9;106(2):227-32.

Neurologisk Afd. N

Overordnede forskningsområder

Migrænenens Patofysiologi

Her koncentrerer indsatsen om signalstoffers betydning for migrænesmerterne. Specielt analyseres signalstofferne calcitonin genrelateret peptid (CGRP), nitrogenoxid (NO) og deres samspil. Endvidere betydningen af de såkaldte second messengers, cyklisk GMP og cyklisk AMP. En del af problemstillingerne angribes ved hjælp af en nyudviklet dyreeksperimentel model med et såkaldt lukket kranievindue resten i humane forsøg.

Migrænenens Genetik

Afdelingen fortsætter indsamling af materiale til analyse af migrænenens genetiske grundlag. Parallelt hermed publiceres der om kliniske karakteristika, for eksempel af den sjældne familiære hemipleGISke migræne og migræne med aura. Afdelingen besidder i dag verdens bedste materiale på dette område og forhandler i øjeblikket med en udenlandsk partner, som skal lave molekylær genetikken.

Spændingshovedpine

Her arbejdes dels med de mulige perifere smertevoldende mekanismer i kraniets muskler, dels med undersøgelse af smertefølsomheden i centralnervesystemet. Den er øget ved kronisk hovedpine af spændingstypen pga. såkaldt sensibilisering, hvilket populært sagt vil sige, at der er skruet op for forstærkeren i centralnervesystemet. I samarbejde med firmaet NeuroSearch har man færdiggjort et projekt støttet af Erhvervsfremmestyrelsen med henblik på udvikling af ny medicin til kronisk hovedpine af spændingstypen.

Dissemineret Sklerose

Forskningen på dette område koncentrerer sig om synsnervebetændelse, der er en tidlig manifestationsform af dissemineret sklerose. Vi er dels i gang med en 12 års opfølgning af et meget stort materiale, der fra starten er systematisk undersøgt, dels arbejdes der med immunologiske mekanismer i spinalvæsken ved dissemineret sklerose under anvendelse af flow cytometri. Endvidere udføres behandlingsforsøg.

Apopleksi

Ved det fælles neurologisk-geriatrike akutte apopleksiafsnit B/N37 udføres dels kliniske afprøvninger af ny medicin, dels en undersøgelse af anvendeligheden af et forebyggelsesprogram overfor arteriosklerose.

Videnskabelige medarbejdere

½ Professor
5 Ph.D. studerende
2 Bio analytikere
1 sygeplejeske
½ sekretær

Publikationer i 2002

Originalarbejder og reviews

1. Ashina M, 2002, *Nitric oxide synthase inhibitors for the treatment of chronic tension-type headache.*, Expert Opin Pharmacother. 3, 395-399.
2. Ashina M, Stallknecht B, Bendtsen L, Pedersen JF, Galbo H, Dalgaard P and Olesen J, 2002, *In vivo evidence of altered skeletal muscle blood flow in chronic tension-type headache.*, Brain 125, 320-326.
3. Bendtsen L, 2002, *Sensitization: its role in primary headache.*, Curr Opin Investig Drugs. 3, 449-453.
4. Hesse B, Mehlsen J, Boesen F, Schmidt JF, Andersen EB, Waldemar, Andersen AR, Paulson OB, Vorstrup S, 2002, *Regulation of cerebral blood flow in patients with autonomic dysfunction and severe postural hypotension.*, Clin. Physiol Funct Imaging. 22(4), 241-7.
5. Jennum, P and Jensen R, 2002, *Sleep and headache*, Sleep Med Rev 6, 471-479.
6. Kivisakk P, Trebst C, Liu Z, Tucky BH, Sorensen TL, Rudick RA, Mack M and Ransohoff RM, 2002, *T-cells in the cerebrospinal fluid express a similar repertoire of inflammatory chemokine receptors in the absence or presence of CNS inflammation: implications for CNS trafficking.*, Clinical and Experimental Immunology 129, 510-518.
7. Kruuse C, Thomsen L, Jacobsen T and Olesen J, 2002, *The phosphodiesterase 5 inhibitor sildenafil has no effect on cerebral blood flow or blood velocity, but nevertheless induces headache in healthy subjects.*, J Cereb Blood Flow Metab 22, 1124-1131.
8. Langkilde AR, Frederiksen JL, Rostrup E and Larsson HB, 2002, *Functional MRI of the visual cortex and visual testing in patients with previous optic neuritis.*, European J Neurol 9, 277-286.
9. Lassen LH, Haderslev PA, Jacobsen VB, Iversen KH, Sperling B and Olesen J, 2002, *CGRP may play a causative role in migraine.*, Cephalalgia 22, 54-61.
10. Mork H, Hommel K, Uddman R, Edvinsson L and Jensen R, 2002, *Does nociceptin play a role in pain disorders in man?*, Peptides 23, 1581-1587.
11. Russell MB, Ulrich V, Gervil M and Olesen J, 2002, *Migraine without aura and migraine with aura are distinct disorders. A population-based twin survey.*, Headache 42, 332-336.
12. Sellebjerg F, Giovannoni G, Hand A, Madsen HO, Jensen CV and Garred P, 2002 *Cerebrospinal fluid levels of nitric oxide metabolites predict response to methyl prednisolone treatment in multiple sclerosis and optic neuritis.*, J Neuroimmunol 125, 198-203.
13. Sellebjerg F, Jensen J, Jensen CV and Wiik A, 2002, *Expansion of CD5 - B cells in multiple sclerosis correlates with CD80 (B7-1) expression.*, Scandi J Immunol 56, 101-107.
14. Sorensen TL, Roed H and Sellebjerg F, 2002, *Chemokine receptor expression on B cells and effect of interferon-beta in multiple sclerosis.*, J Neuroimmunol 122, 125-131.
15. Sorensen TL, Trebst C, Kivisak P, Klaege H, Majudar KL, Ravid A, Lassman R, Olsen D, Strieter RM, Ransohoff RM, Sellebjerg F, 2002, *Multiple sclerosis: a study of CXCL10 and CXCR3 co-localisation in the inflamed central nervous system*, J Neuroimmunol 127, 59-68.
16. Sorensen TL and Sellebjerg F, 2002, *Selective suppression of chemokine receptor CXCR3 expression by interferon-beta1a in multiple sclerosis*, Multiple Sclerosis 8, 104-107.
17. Tfelt-Hansen P, McCarroll K and Lines C, 2002a, *Sum of Pain Intensity Differences (SPID) in migraine trials. A comment based on four rizatriptan trials.*, Cephalalgia 22, 664-666.

18. Tfelt-Hansen P, Seidelin K, Stepanavage M and Lines C, 2002, *The effect of rizatriptan, ergotamine, and their combination on human peripheral arteries: a double-blind, placebo-controlled, crossover study in normal subjects.*, Br J of Clin Pharmacol 54, 38-44.
19. Thomsen LL, Eriksen MK, Romer SF, Andersen I, Ostergaard E, Keiding N, Olesen J and Russell MB, 2002, *An epidemiological survey of hemiplegic migraine.*, Cephalalgia 22, 361-375.
20. Thomsen LL, Eriksen MK, Roemer SF, Andersen I, Olesen J and Russell MB, 2002, *A population-based study of familial hemiplegic migraine suggests revised diagnostic criteria.*, Brain 125, 1379-1391.

Videnskabelige afhandlinger

Thomsen LL, *An epidemiological and clinical investigation of hemiplegic migraine*. København: Eget forlag, 2002: 1-82.

Andre publikationer

1. Jensen R, Jensen TS, Management of Headache. Rice, Warfield, Justins&Eccleston: *Textbook of Clinical Pain Management*. Arnold Publishers Ltd. London 2002.

2. Iversen HK and Jensen R, *Hovedpine – hvor gør det ondt?*, Medicinsk Årbog, Anonymous Munksgaard, 2002, 97-105.
3. Iversen HK, *Migræne*, Dit Lægemedicin 3, 2002, 21-23.
4. Dodick DW, Olesen J, *The History and Examination of Headache Patients*. In Olesen J, Tfelt-Hansen P, Welch KMA eds. *The Headaches*. Lippincott Williams & Wilkins, Updates 1, 2002.
5. Olesen J, 2002, *Differentiating Migraines from Other Headaches*, Pain 2002, 1-10.
6. Tfelt-Hansen P, 2002, *Triptan medications to treat acute migraine*, Lancet 359, 1152, discussion 1152-1153.
7. Trebst C, Sorensen TL, Kivisakk P, Cathcart MK, Hesselgesser J, Horuk R, Sellebjerg F, Lassmann H and Randohoff RM, 2002, *Chemokine receptors on mononuclear phagocytes in the central nervous system of patients with multiple sclerosis*, Ernst. Schering. Res. Found. Workshop, 193-211.

Operations- og Anæstesiologisk Afd. Y

Overordnede forskningsområder

Basale smertefysiologiske og -farmakologiske undersøgelser af patienter og raske forsøgspersoner

Udarbejdelse af systematiske oversigter vedrørende kliniske problemstillinger i relation til operationspatienten.

Klinisk implementationsforskning. Udvikling og implementering af vidensbaserede, perioperative anæstesiologiske behandlingsprogrammer i forbindelse med veldefinerede kirurgiske indgreb (randomiserede kliniske undersøgelser, kvalitetsudvikling og gennemførelse af MTV).

Videnskabelige medarbejdere

Fondsfinansieret projektsygeplejerske

Publikationer i 2002

1. Østergaard D, Viby-Mogensen J, Pedersen NA, Holm H, Skovgaard LT. *The Pharmacokinetics and Pharmacodynamics of Mivacurium in Young Adults and Elderly Patients*. Acta Anaesthesiol Scand 2002; 46(6): 684 – 91.
2. Olsen KS, Pedersen CB, Madsen JB, Ravn LI, Schifter S. *Vasoactive modulators during and after craniotomy. Relation to postoperative hypertension*. J Neurosurg Anesth. 2002;14:171-179.

Ortopædkirurgisk afd. A

Overordnede forskningsområder

Lidelser i ledbrusk (brusktransplantation)

Ulykkesanalyse

Biomekanik (frakturheling, ganganalyse)

Ryglidelser

Publikationer i 2002

Poster

1. Christian Wong, Ph.D., Thomas Prynø, Peter Mikkelsen.
Finite element analysis of tibial fractures.
SICOT 2002, San Diego, CA, USA.

Patologisk Institut

Overordnede forskningsområder

Immunologiske forhold ved seminomer (c. testis)

Oligodendrogliomer: studie af overflademærker
mhp. prognose

Videnskabelige medarbejdere

Ingen.

Publikationer i 2002

1. Kruse A, Broholm H, Rubin I, Schmidt K and Lauritzen M: *Nitric oxide synthase activity in human pituitary adenomas.* Acta Neurol Scand 2002 Dec; 106(6):361-6
2. Court-Payen M, Nygaard B, Horn T, Krag Jacobsen G, Braendstrup O, Narvestad E, Mark Pedersen L, Hancke S, Holm HH: *US-guided fine-needle aspiration biopsy of thyroid nodules.* Acta Radiol 2002, Mar; 43(2):131-40
3. Weller R, Yow HY, Presten SD, Mazanti I and Nicoll JAR: *Cerebrovascular Disease Is a Major Factor in the Failure of Elimination of A from the Aging Human Brain. Implications for Therapy of Alzheimer's Disease.* Annals of the New York Academy of Sciences 977:162-168 (2002)

Psykiatrisk Center og Tandlægeklinikken

Overordnede forskningsområder

Nydebuteret skizofreni:

Rorschach-forskning

Kriminalitet ved nydebuteret skizofreni

Pårørendebehandling ved nydebuteret skizofreni

5 års undersøgelse af patienter med nydebuteret skizofreni

Medicinalprøvninger

Effekt af psykoterapi

Selvmoedsforebyggelse

Videnskabelige medarbejdere

Ph.D. afhandling, der forventes afsluttet i 2003.
(Er indleveret).

Publikationer i 2002

1. Alberdi F, Nørregaard C, Kastrup M, Kristensen M (eds).
Transkulturel Psykiatri. København: Hans Reitzels
Forlag, 2002.

2. Allingham P, Brandt PAA, Rosenbaum B (eds). *Set fra sidste punktum: Tekst og udsigelse i semiotisk perspektiv*. Århus: Århus Universitetsforlag, 2002.
3. Hastrup S. *Læger med misbrug under tilsyn*. Ugeskr Læger 2002; 164: 5487.
4. Holtz KJ. *Den Synkrone Dans*. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 2002; 8: 1135-46.
5. Kristensen M. In Alberdi F, Nørregaard C, Kastrup M, Kristensen M (eds). *Transkulturel Psykiatri*. København: Hans Reitzels Forlag, 2002. »Etno-gerontopsykiatri« (ss. 221-40), »Indvandring i Danmark« (ss. 263-71).
6. Lorentzen P, Andersen PB, Munkner R, Knudsen P. *Psychological testing and retesting of first-episode psychotics*. Acta Psych Scand, supplementum no. 413, vol. 106, 2002:100.
7. Munkner R. *Schizophrenia and Criminality*. Acta Psych Scand, supplementum no.413, vol. 106, 2002: 67.
8. Munkner R, Hastrup S, Kramp P, Jørgensen T. *The temporal relationship between schizophrenia and crime*. European Psychiatry, supplementum no. 1, vol. 17, 2002: 141s.
9. Munkner R. *The temporal significance of criminality on the life course of schizophrenics*. Acta Psych Scand, supplementum no. 411, vol. 105, 2002: 18.
10. Rosenbaum B. Udsigelse og Psykoanalyse. In Allingham P, Brandt PAA, Rosenbaum B (eds). *Set fra sidste punktum: Tekst og udsigelse i semiotisk perspektiv*. Århus: Århus Universitetsforlag, 2002: 62-79.
11. Rosenbaum B. *Individuel dynamisk korttidsterapi*. In Thorgaard L, Rehfeld E, Rosenbaum B. *Noget om psykoterapi*. Århus: Psykoterapeutisk Forlag, 2002: 24-5.
12. Rosenbaum B. *Psykoterapi og forskning*. In Thorgaard L, Rehfeld E, Rosenbaum B. *Noget om psykoterapi*. Århus: Psykoterapeutisk Forlag, 2002: 35-6.
13. Rosenbaum B, Varvin S. *The injury of severe psychological trauma*. In Popovic T, Varvin S (eds). *Upheaval: Psychoanalytic perspectives on trauma*. Beograd: International Aid Network, 2002: 237-49.
14. Rosenbaum B. In Olsen OA (ed). *Psykodynamiske leksikon*. København: Gyldendal, 2002. "Overføring" (ss. 563-7), "Modoverføring" (ss. 487-91), "Tolkning" (ss. 800-1), "Klaustrofobi" (ss. 393-4), "Psyko-semiotik" (ss. 671-3), "Depression" (ss. 156-8), "Sorgarbejde" (ss. 750-2) M. Gerda Winther oplaget om: "Affektive sindslidelser" (ss. 23-9)
15. Rosenbaum B. *Menneskeopfattelse og bevidsthedsmodeller*. In: Jensen UU, Fink H, Lystbæk CT. *Humaniora og sundhedsvidenskab*. Århus, Philosophia, 2002.
16. Thorgaard L, Rehfeld E, Rosenbaum B (red). *Noget om psykoterapi*. Århus: Psykoterapeutisk Forlag, 2002.
17. Østergaard P, Rosenbaum B. *Den orale behandlingssituation hos psykisk syge - og hos almindelige patienter*. Tandlægebladet 2002; 106/5: 374-8.
18. Østergaard P. *De Hjemløses Tandklinik vinder fodfæste*. Praktiserende Tandlæger 2002; 2: 22-3.

Foredrag

1. Andersen PB, Lorentzen PB, Knudsen P. 3rd International Conference on Early Psychosis, september 2002, København, Danmark. *What Practical and ethical problems exist in testing Psychiatric Patients?*
2. Munkner R. IEPA – 3rd International Conference on Early Psychosis, København, Danmark. 28.9.2002 – *Schizophrenia and criminality*.
3. Munkner R. 27th International Congress on Law and Mental Health, Amsterdam, Holland. 12.7.2002 – *Schizophrenia and its Association with Crime and Substance-related Diagnoses*
4. Munkner R. 2nd Nordic Conference in Epidemiology, Århus, Danmark. 11.6.2002 – *The Temporal Relationship between Schizophrenia and Crime*
5. Munkner R. Second Annual Meeting of the International Association of Forensic Mental Health Services, München, Germany. 21.3.2002 – *The Influence of Crime and Substance Misuse on Psychiatric Acknowledgement of Schizophrenics*
6. Munkner R. Dansk Psykiatrisk Selskabs årsmøde, Odense. *Den Tidsmæssige Sammenhæng mellem Kriminalitet og Skizofreni*
7. Rosenbaum B. XVIII Nordic Psychoanalytic Congress, August 4-7, 2002, Uleåborg,. Hovedforedrag: *The Unconscious - how does it speak to us today?*
8. Rosenbaum B. 3rd International Conference on Early Psychosis, september 2002, København, Danmark. *The Danish National Schizophrenia Project: Background, design and baseline data*.
9. Rosenbaum B. 12th European Symposium of Group Analysis, Bologna, august 2002. Præsentation (m. Gerda Winther): *Pairing as a destructive factor in organisational development*.
10. Rosenbaum B. 4th International Cuenca seminar, Spain, October 11-16, 2002. *Forms of thoughts and forms of speech*.

Posters

1. Lorentzen PB, Andersen PB, Munkner R, Knudsen P. 3rd International Conference on Early Psychosis, september 2002, København, Danmark. *Psychological testing and retesting of first-episode psychotics; poster presentation*.
2. Munkner R. Fakultetsdag ved Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet 21.10.2002 – *Den tidsmæssige sammenhæng mellem skizofreni og kriminalitet. (1. pris)*

3. Munkner R. Forskerdag på Amtssygehuset i Glostrup. 5.9.2002 – *Den Tidsmæssige Sammenhæng mellem Skizofreni og Kriminalitet*
4. Munkner R. 11th AEP Congress, Stockholm, Sverige. 6.5.2002 – *The temporal Relationship between Schizophrenia and Crime*
5. Munkner R. 11th Symposium of the AEP section Epidemiology and Social Psychiatry, Århus, Denmark. 18.4.2002 – *The Temporal Significance of Criminality on the Life Course of Schizophrenics. (3rd prize)*

Bog anmeldelser

1. Østergaard P: Haugsgjerd S, Jensen P, Karlsson B. *Psykiatriske lidelser - i fire perspektiver*. København: Gyldendahl Uddannelse, 2001. I Tandlægebladet 2002; 106: 304.
2. Østergaard P: Blinkenborg S, Vendsborg PB, Lindhardt A, Reisby N (red.). *Distriktpsychiatri - en lægebog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2002. I Tandlægebladet 2002; 106: 897.
3. Østergaard P: Larsen JA. *Sindets labyrinter. Seks beretninger fra mødet med psykiatrien*. København: Hans Reitzels Forlag, 2002. I Tandlægebladet 2002; 106: 1063.

Udvalgs- og bestyrelsesposter

Munkner R. Formand for FYP – Fraktionen af Yngre Psykiatere, afgik 8. november 2002

Arrangementer

Munkner R. FYP-seminar 2002, Odense 8.-9. november. Den gode voksenpsykiater/børne- og ungdomspsykiater samt workshop vedrørende kognitiv terapi.

Videnskabeligt samarbejde

Munkner R. Skizofreni og kriminalitet. Psykiatrisk Center Glostrup, Retspsykiatrisk klinik og Forskningscenter for forebyggelse og sundhed.

Modtagne fondsmidler

Munkner R. Den lægevidenskabelige forskningsfond for Stor-københavn, Færøerne og Grønland: 50.000,00 kr.

Munkner R. Eli og Egon Larsens fond: 40.000,00 kr.

Radiologisk Afd.

Overordnede forskningsområder

MR-undersøgelser af bl.a. dissemineret sklerose

Funktionsundersøgelser af mave-tarmkanal med ultralydassistance

MR- og ultralydteknik

Videnskabelige medarbejdere

Ingen.

Publikationer i 2002

1. Ashina M, Stallknecht B, Bendtsen L, Pedersen JF, Galbo H, Dalgaard P, Olesen J. *In vivo evidence of altered skeletal muscle blood flow in chronic tension-type headache*. Brain 2002; 125: 320-326.
2. Grantcharow TP, Rasti Z., Rossen B, Kristiansen VB, Rosenberg J. *Interobserver agreement in ultrasound examination of the biliary tract*. Acta Radiol 2002; 43: 77-79.
3. Pedersen JF, Vedsted-Jacobsen A, Andresen N. *The use of video glasses at ultrasound-guided interventions*. Acta Radiol 2002; 43: 539-540.
4. Fallentin EM. *MR urografi. En ny diagnostisk metode*. Ugeskrift læger 2002; 164: 1658.
5. Nielsen CB, Skovgaard N, Mortensen SO, Brasso K. *Xanthogranulomatøs pyelonefritis*. Ugeskrift læger 2002; 164: 640-641.
6. Wittendorff HE, Fallentin EM, Hansen MB. *Diagnostiske problemer – en klinisk og radiologisk udfordring*. Ugeskrift læger 2002; 164: 2760-2764.

Tand-Mund-Kæbekirurgisk Afd. Z

Overordnede forskningsområder

Kombineret ortodontisk-kirurgisk behandling

Vækstbetingede kæbeanomalier (store under- og overbid), der ikke kan rettes med alm. tandretning, kræver kombineret tandretning og kæbeflytningsoperation. Denne behandling er særdeles kompliceret og er baseret på computeranalyse af røntgenbilleder af kæber og kranium, samt planlægning af operation ved hjælp af modeller af kæberne. Projektet søger at optimere planlægning, simulering af operation samt kvalitetskontrol af kæbeoperationerne.

Ossøs rekonstruktion af kæber

Patienter med svind af gummen efter mange års tandløshed har dårlig protesefunktion og kan ikke tygge maden. Ved hjælp af ossøs rekonstruktion af kæben med hofteknogle kan man opbygge en ny kæbekam. Der kan efterfølgende indsættes implantater i kæberne til fastholdelse af protese eller bro.

Præmaligne mundslimhindelidelser/oral cancer

Visse mundslimhindeforandringer (leukoplakier og erytroplakier) viser øget hyppighed af udvikling af oral cancer. Når disse læsioner udviser epiteldysplasi eller carcinoma in situ ved biopsi, bliver de fjernet kirurgisk. Projektet undersøger recidivfrekvens, risikofaktorer så som tobak og alkohol m.fl. samt søger at forebygge cancerudvikling i mundhulen.

Følgetilstande til strålebehandling af hoved/halscancer

Patienter, der har modtaget strålebehandling for hoved-halscancer, har en række orale bivirkninger (mundtørhed, atrofiske mundslimhinder, øget caries, osteoradionekrose i kæberne), som både er hyppige og somme tider særdeles alvorlige. Projektet undersøger betydningen af odontologiske infektionsfoci for morbiditet efter strålebehandling.

Mundtørhed. To dobbeltblind undersøgelser for at undersøge systemisk pilocarpin's virkning på mundtørhed hos patienter med Sjögrens syndrom, respektive mundtørhed efter strålebehandling for hoved/hals cancer.

Videnskabelige medarbejdere

Ingen.

Publikationer i 2002

1. M.Schiødt & Hermund NU. *Management of Oral Disease prior to radiation treatment.* J Support. Care in Cancer. 2002;10:40-43.
2. M.Schiødt. *HIV-spytkirtelsygdom.* Tandlægebladet 2002;106:478-82.
3. Williams DM, Leigh J, Ramirez-Amador, Kaonga K, Russo K, M. Schiødt. *Host pathogen interaction and the development of oral lesions.* Oral Diseases 2002;8 (Suppl 2):120-125.
4. M. Schiødt. *Deep cervical infections – an uncommon but significant problem.* Oral Diseases. Guest editorial. 2002;8:180-82.
5. M. Schiødt. *Sjögrens syndrom og tandplejeloven.* Tandlægebladet 2002, 106:700-702.
6. Christensen LB, Petersen PE, Thorn JJ, Schiødt M. *Dental disease and health care attitudes in patients with primary Sjogren's syndrome.* Tandlægebladet 2002, 106:703-710.
7. M.Schiødt, Schou S, Winther S, Rud V. *Dansk Selskab for Tand- Mund- og Kæbekirurgi 50 år.* Tandlægebladet 2002;106:1118-1123.
8. Reibel J & Schiødt M. *Oral Medicin og patologi.* Tandlægebladet 2002; 106:1150-1153.
9. M.Schiødt. *Mundhulens sygdomme.* I Medicinsk Kompendium. 16. udgave, 2002, in press.

REDAKTION:

Ansv. red. vicedirektør
Morten Brinkløv, Direktionen

Informationskoordinator
Gitte Grønbek, Direktionen

Overlæge Jan Fog Pedersen,
Radiologisk Afd.

LAYOUT OG GRAFISK PRODUKTION:

Bjørn O. & List A/S, 57 67 17 27

OPLAG:

1000 eks.

UDGIVET AF:

Amtssygehuset i Glostrup, december 2003

Amtssygehuset i Glostrup

Ndr. Ringvej 29-67

2600 Glostrup

www.glostruphosp.dk

Videnskabelig årsberetning 2002 beskriver den forskningsmæssige indsats på Amtssygehuset i Glostrup for 2002.

Dalgaard LT, Hansen T, Urhammer SA, Drivsholm T, Borch-Johnsen K, Pedersen O. The uncoupling protein 3-55 C→T variant is not associated with Type II diabetes mellitus in Danish subjects. *Diabetologia* 2001; 44: 1065-1067. 19. Dalgaard LT, Sorensen TIA, Drivsholm T, Borch-Johnsen K, Andersen T, Hansen T, and Pedersen O. A prevalent polymorphism in the promoter of the UCP3 gene and its relationship to body mass index and long term body weight change in the Danish population. *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* 2001; 86: 1398-1402. 20. Drivsholm T, Ibsen H, Schroll M, Davidsen M, Borch-Johnsen K. Increasing prevalence of diabetes mellitus and impaired glucose tolerance among 60-year-old Danes. *Diabet Med* 2001; 18: 126-132. 21. Ek J, Andersen G, Urhammer SA, Hansen L, Hansen B, Borch-Johnsen K, Drivsholm T, Berglund L, Hansen T, Lithell H, Pedersen O. Studies of the Pro12Ala polymorphism of the peroxisome proliferator activated receptor-g2 (PPAR-g2) gene in relation to insulin sensitivity among glucose tolerant Caucasians. *Diabetologia* 2001; 44: 1170-1176. 22. Ek, J, Grarup N, Urhammer SA, Gaede PH, Drivsholm T, Borch-Johnsen K, Hansen T, Pedersen O. Studies of the variability of the hepatocyte nuclear factor-1beta (HNF-1beta / TCF2) and the dimerization cofactor of HNF-1 (DcoH / PCBD) genes in relation to type 2 diabetes mellitus and beta-cell function. *Hum Mutat* 2002; 18: 356-357. 23. Ek J, Andersen G, Urhammer SA, Gaede PH, Drivsholm T, Borch-Johnsen K, Hansen T, Pedersen O. Mutation analysis of peroxisome proliferator-activated receptor-g coactivator-1 (PGC-1) and relationships of identified amino acid polymorphisms to Type II diabetes mellitus. *Diabetologia* 2001; 44: 2220-2226. 24. Era P, Schroll M, Hagerup L, Jørgensen Schultz-Larsen K. Changes in Bicycle Ergometer Test Performance and Survival in Men and

KØBENHAVNS AMT